Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.
Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2

P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek. Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2. Postfach 124.

Letnik XVI. Celovec, petek, 13. januar 1961 Štev. 2 (974)

Zgodovinska konferenca v Casablanci:

Graditelji nove, svobodne Afrike

so sprejeli „afriško ustanovno listino“

Trije dogodki zadnjih dveh tednov so posebno značilni za položaj v Afriki in bodo bistveno vplivali tudi na nadaljnji razvoj na tako imenovanem črnem kontinentu. To je najprej zgodovinska konferenca predstavnikov neodvisnih afriških držav v Casablanci, kjer je bil sprejet program „nove, Afrike, ki bo začel obdobje svobode in napredka" afriških narodov; dalje je to reakcija afriških dežel na zadnji atomski poskus Francije v Sahari, zaradi katerega so se odnosi med afriškimi državami in Francijo močno ohladili; in končno je to še De Gaullov „plebiscit vojaških bajonetov" v Alžiriji, ki je dovedel le do optične zmage, v resnici pa je še potrdil zahtevo alžirskega ljudstva po svobodi in neodvisnosti.

Konferenca poglavarjev afriških držav v Casablanci je sprejela afriško ustanovno listino in s tem postavila temelje politični enotnosti držav afriške celine in začela novo poglavje v afriški zgodovini. Prvi komentarji o poteku in sklepih konference poudarjajo, da bo ta sestanek prišel v zgodovino afriških narodov kot prvo zborovanje poglavarjev neodvisnih afriških držav, ki je sprejelo več pomembnih sklepov tako glede nadaljnjega boja proti kolonializmu in imperializmu kakor tudi glede bodočega sodelovanja in razvoja svobodnih afriških držav. Nedavna konferenca v Casablanci pa ne pomeni le pomembne afirmacije osvobojene Afrike, temveč je tehten korak v smeri krepitve splošne dejavnosti izvenblokovskih držav v boju za mir in enakopravnost narodov, za likvidacijo kolonializma in onemogočenje poskusov, da bi spodkopali neodvisnost novih osvobojenih držav. V tej zvezi sta pomembna zlasti sklepa konference glede Konga in Alžirije, ki poudarjata, da je treba omenjenima državama pomagati, da bosta izvojevali svojo neodvisnost.

Afriška ustanovna listina, ki so jo sprejeli na konferenci, ugotavlja enotnost gledišč in akcije afriških narodov v cilju, da bi ohranili neodvisnost in suverenost neodvisnih afriških držav, da bi utrdili mir v svetu, nudili pomoč osvobodilnim gibanjem na afriških ozemljih in da bi preprečili nameščanje tujih vojaških sil na afriškem kontinentu. Ustanovna listina ima za cilj, da se afriški kontinent osvobodi tujega gospodarskega in političnega pritiska.

Za dosego teh ciljev je bilo sklenjeno, da se ustanovi afriška posvetovalna skupščina, ki bo zajemala predstavnike vseh držav. Poleg tega pa bodo osnovane štiri stalne komisije: afriška politična komisija, dalje gospodarska komisija in kulturna komisija in končno obrambna komisija, katere naloga bo, braniti neodvisnost in suverenost afriških držav pred kakršnokoli agresijo.

Zadnji atomski poskus Francije v Sahari, ki je izzval silno ogorčenje po vsem svetu, je razumljivo najbolj prizadel afriške narode in države. Tudi na konferenci v Casablanci so temu vprašanju posvetili posebno resolucijo, v kateri obsojajo francoske poskuse v Sahari, ki pomenijo — kakor pravi resolucija — stalno nevarnost za afriške narode in za ves svet. Resolucija priporoča afriškim državam, naj ponovno prouče vprašanje svojih odnosov s Francijo. Prva država, ki je odločno in dosledno reagirala na izzivanje Francije, je Nigerija. Takoj po eksploziji francoske atomske bombe v Sahari je nigerijska vlada prekinila diplomatske odnose s Francijo, hkrati pa zaprla svoja pristanišča za francoske ladje in prepovedala, da bi francoska letala pristajala na njenem ozemlju. Po sklepih v Casablanci bo temu zgledu verjetno sledilo še več afriških držav, kar bo imelo za Francijo resne posledice.

Francoski referendum o nadaljnji usodi Alžirije se je sicer zaključil s precejšnjo večino za načrte De Gaulla. Toda uspeh je več ali manj le optičnega značaja, ker je bil dosežen z raznimi oblikami pritiska in nasilja: v Franciji z De Gaullovo grožnjo, da bo v primeru neuspeha odstopil; v Alžiriji pa s pomočjo vojaških bajonetov in krvavega nasilja. V krogih alžirskega narodnoosvobodilnega gibanja sploh poudarjajo, da je bil plebiscit v Alžiriji potvorjen, medtem ko je konferenca afriških držav v Casablanci francoske referendume v Alžiriji obsodila kot enostranske, katerih rezultati ne morejo biti v nobenem primeru obvezni za alžirsko ljudstvo.

Ne da bi govorili o drugih dogodkih zadnjega časa, ki so več ali manj povezani z vprašanjem Afrike, že navedeni trije dovolj jasno kažejo, da so afriški narodi krenili po novi poti: namreč po poti, ko samostojno odločajo o svojih problemih, brez vmešavanja tujih držav, ki so še nedavno, brez vednosti Afrike in ne da bi jo vprašale, po svoje reševale probleme, na katerih so bili življenjsko zainteresirani predvsem Afričani. Enotnost in solidarnost afriških držav je postala živo dejstvo, to pa je glavni pogoj, da bodo o bodočnosti Afrike odločali afriški narodi.

Resno vprašanje v Zahodni Nemčiji:

Urad za denacifikacijo

res že „v glavnem opravil svojo nalogo“?

Zahodnonemški urad za proučevanje nacističnih zločinov, ki se je več let bavil z odkrivanjem nacističnih zločincev in raziskovanjem njihovih zločinov, bo svoje delo baje zaključil najkasneje leta 1962. To napoved utemeljuje urad s tem, da je doslej proučil 754 primerov in je s tem „v glavnem še opravil svojo nalogo".

Taka napoved vsekakor postavlja resno vprašanje, ali je imenovani urad res že v glavnem opravil svojo nalogo, ko pa je znano, da v Zahodni Nemčiji še vedno sedijo na odgovornih mestih obremenjeni nacisti, proti katerim še ni bila uvedena preiskava in ki še niso bili klicani na odgovornost za zločine, ki so jih zakrivili v dobi nacizma. Poleg znanih nacističnih zločincev, ki so se poskrili zlasti v zahodnonemškem gospodarstvu, je število takih ljudi posebno veliko v vojski, v pravosodstvu in v zdravniški službi. Kljub temu, da so bili proti takim osebam v svetovnem tisku objavljeni številni obremenilni dokumenti, urad za denacifikacijo ni našel dokazov, na podlagi katerih bi jih lahko izročil javnim tožilstvom.

Šele proces, ki ga v Izraelu pripravljajo proti krvniku Eichmannu, je člane urada za denacifikacijo neprijetno spomnil na njihovo dolžnost. V tej zvezi se namreč navajajo vedno nova imena, tudi imena oseb, ki trenutno še vedno sedijo na zelo vplivnih položajih. Tako je bil urad celo prisiljen, da v gotovi obliki prizna tudi upravičenost obtožb proti sedanjemu osebnemu referentu kanclerja Adenauerja, državnemu sekretarju Globkeju, o katerem je objavil, da proti njemu že leto dni traja „uvodna preiskava".

V Kongu se krši oblast kolonialistov:

Neodvisne afriške države za Lumumbo

Začasna oblast v Kongu, ki so jo kolonialistične sile vzpostavile s pomočjo polkovnika Mobutuja in drugih izdajalcev kongoškega ljudstva, se že nevarno krši, čeprav uživa podporo tudi od strani OZN. Pristaši trenutno zaprtega predsednika zakonite kongoške vlade Lumumbe so v zadnjem času prevzeli oblast v številnih pokrajinah in vladajo že v polovici Konga.

Za predsednikom Lumumbo stojijo tudi vse neodvisne afriške države, katerih predsedniki so na konferenci v Casablanci zahtevali od OZN, naj takoj ukrene vse potrebno za razorožitev »ilegalne tolpe polkovnika Mobutuja« in za osvoboditev aretiranih političnih osebnosti, med katerimi je tudi predsednik Lumumba. Poleg tega so zahtevali še umik iz Konga vsega tistega osebja, ki ne sodi v pristojnost OZN, hkrati pa sklenili umakniti svoje čete in svoje osebje, ki je bilo pod poveljstvom OZN v Kongu. Za primer, da ti pogoji ne bi bili izpolnjeni, so si države, ki so sodelovale na konferenci v Casablanci, pridržale pravico, da podvzamejo ukrepe, ki bi jih smatrali za potrebne.

Zadnji dogodki v Kongu kakor tudi odločne besede, postavljene na konferenci neodvisnih afriških držav, povzročajo silno neugodje in zaskrbljenost v kolonialističnih in imperialističnih krogih. Posebno v Ameriki in Belgiji se še ne morejo sprijazniti z neovrgljivim dejstvom, da so se izjalovili njihovi načrti za nadaljnje izvajanje kolonialne politike in da so afriški narodi vzeli svojo usodo v lastne roke.

Belgijsko delavstvo nadaljuje boj

Kljub nasilnim akcijam policije in vojaštva, s katerimi skuša belgijska konservativna vlada zadušiti boj delavstva za osnovne pravice, se stavka v Belgiji nadaljuje. V nekaj dneh bo minil četrti teden, odkar je belgijsko delavstvo pod vodstvom socialistične stranke stopilo v odkrito borbo proti neljudskim načrtom vlade. V tem boju ne gre edinole za upravičene zahteve delavcev po zagotovitvi delovnega mesta in primernega zaslužka, v tem boju gre za mnogo več, namreč za splošno spremembo dosedanje gospodarske politike, ki je bila zgrajena na načelih, da so imoviti krogi postajali vedno bolj bogati, pretežna večina prebivalstva pa je morala nositi posledice zavožene politike. Bistveno načelo sedanje borbe se torej glasi: s socialistično stranko za ljudstvo ali s krščansko-socialno stranko proti ljudstvu.

Da se vlada v tem boju ne počuti posebno dobro, dokazuje že dejstvo, da se proti delavstvu poslužuje raznih oblik nasilja, ki je zahtevalo že več človeških življenj. Zadnji teden je Belgija odpoklicala del svoje vojske, ki je bila v okviru Atlantskih sil nameščena v Zahodni Nemčiji, da bi varovala pozicije neljudskega režima. Medtem pa je belgijsko delavstvo deležno številnih izrazov solidarnosti delovnih ljudi iz vseh delov sveta.

25 dni trajajoča stavka, ki jo je izzvala konservativna vlada s svojim neljudskim načrtom o varčevanju, je povzročila državi odnosno njenemu gospodarstvu ogromno škodo: izračunali so, da znaša dnevna škoda okoli 500 milijonov belgijskih frankov.

Pomoč UNESCO se bo znatno povečala

Na lanskem 11. zasedanju generalne konference UNESCO, organizacije OZN za prosveto, znanost in kulturo, so razpravljali tudi o pomoči, ki jo bo ta organizacija nudila posameznim deželam v prihodnjih dveh letih. Ob tej priložnosti so sklenili, da bodo v letih 1961 in 1962 porabili za program tehniške pomoči na področju prosvete in kulture rekordno vsoto 12,2 milijona dolarjev, kar predstavlja znatno povečanje sredstev, če navedemo, da je imela UNESCO v letih 1959 in 1960 na razpolago le 8,7 milijona dolarjev.

V prihodnjih dveh letih bodo v okviru UNESCO poslali v razne kraje sveta 400 strokovnjakov, od katerih jih bo največ šlo v mlade afriške dežele, ki so si v zadnjem času priborile samostojnost. Zgoraj navedena vsota pa bo razdeljena po naslednjem ključu: afriške dežele bodo prejele pomoč v vrednosti 1,5 milijona dolarjev (dosedanja pomoč Afriki je znašala le 317.000 dolarjev), tehnična pomoč Aziji bo znašala 2,5 milijona dolarjev, latinskoameriške dežele bodo prejele 1,3 milijona dolarjev, pomoč arabskim deželam bo dosegla vrednost 816.000 dolarjev, medtem ko bo za posamezne evropske države izdanih 300.000 dolarjev.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Vabilo na jubilejni

10. Slovenski ples

v petek, dne 20. januarja 1961 s pričetkom ob 20. uri

v prostorih Delavske zbornice v Celovcu

Za ples igrata:

plesni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča;

zabavni ansambel narodnih viž „Zadovoljni Kranjci" s pevcema Branko Strgarjevo in Stanetom Lumbarjem.

Pevski solisti:

Ivo ROBIČ, Zagreb;
Senka VELENTANIČ-Petrović, Beograd;
Marijana DERŽAJ, Ljubljana

Vstopnice: po 20 šil. v predprodaji pri krajevnih SPD, v knjigarni „Naša knjiga", Celovec, Wulfengasse, in v Delavski zbornici; po 30 šil. pri večerni blagajni od 19. ure naprej.

Za dobre odnose z Avstrijo

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Kot najbližjim sosedom Avstrije nam je zelo mnogo do dobrega razmerja s to državo, slovensko obmejno perbivalstvo ga bo tudi najkonkretneje oblikovalo, ga spreminjalo v vsakdanjo prakso. Tudi nam ne more biti vseeno, ali se v okviru splošnih ugodnih pogojev avstrijsko-jugoslovanskega odnošaja sorazmerno popravlja tudi položaj slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. „Očitno je, da pomeni uspešna rešitev odprtih vprašanj na tem področju važen pozitiven faktor v naših obojestranskih odnosih," je poudaril državni sekretar Popović v svoji zdravici kanclerju Raabu. „Ohranitev in razvoj manjšin je treba podpirati," je pojasnil na tiskovni konferenci. Da v tem stališču ni ostal osamljen, priča formulacija skupnega avstrijskega in jugoslovanskega uradnega poročila ki med drugim pravi, naj izvedba čl. 7 državne pogodbe, dosežena v sporazumu z manjšinskimi predstavniki, „omogoči manjšinam, da bodo lahko postale element pospeševanja dobrih sosedskih odnošajev". Danes, mesec dni po obisku sekretarja Popovića na Dunaju, moramo zato s tega vidika opozoriti na nekatere pojave, ki so v svoji osnovi nasprotni skupnim težnjam obeh vlad in pa prizadetega prebivalstva.

Priznati je treba, da avstrijska vlada nima lahkega dela spričo odpora, ki ga pri vsakem koraku za izboljšanje razmerja z Jugoslavijo trdovratno kažejo ne posebno številni, a vplivni nemški nacionalistični krogi. Kot tipična naj navedemo samo izvajanja poslanca desničarske svobodnjaške stranke v koroškem deželnem zboru, ki je napadel sporazum o malem obmejnem prometu in sklep o dokončanju ljubeljskega predora in dodal: „Z velikim nezaupanjem spremljamo neprestana prizadevanja na avstrijski strani, da bi prišli v tesnejši stik s komunistično Jugoslavijo in da bi ‚zabrisali' mejo na Karavankah, ki je bila izbojevana v letih 1918 do 1920, in da bi komunističnim emisarjem omogočili pristop na Koroško." — Tu so tudi nacionalistična društva, združena v koroškem „Heimatdienstu", ki so prav pred nekaj dnevi ponovno smatrala za potrebno, obujati v Grabštajnu spomine na „boj proti tujim vsiljivcem" 1918 do 1920, na „partizanske babe s puškami in trakovi nabojev preko ‚junaških prsi', ki so nam dale slutiti kulturo, katere so nas hoteli naučiti", ki kličejo, da boj za enotnost in nedeljivost Koroške leta 1920 še ni bil končan in da je „vprašanje Južne Koroške zdaj postalo spet zelo resno". In, končno, spet večni refren v resoluciji „Heimatdiensta", „sprejeti soglasno in z živahnim odobravanjem več kot 400 udeležencev": manjšino je treba ugotoviti z referendumom, preden se ji kar koli prizna, in to le tam, kjer doseže vsaj 25 % v posameznih sodnih okrajih, koroških „domovini zvestih vindišarjev" se ne sme prišteti k manjšini. — itd.

Problem manjšinske zaščite je kompleksen. Na Koroškem pa je v današnji fazi nedvomno ključnega pomena zahteva manjšine, da je država ne primora v nekakšno individualno potrjevanje pripadnosti manjšini, ki bi se v sedanjih razmerah nujno sprevrglo v politično farso, v kateri bi glavno vlogo, po zamisli režiserjev iz Heimatdiensta, odigrala parola v „zvestobi in nezvestobi do domovine". V zvezi s tem pa je druga zahteva, da je treba v zakonu dokončno priznati tradicionalno in mednarodno že ugotovljeno področje slovenske naseljenosti kot področje, na katerem naj veljajo, stalno in nesporno, določbe zakonov, ki urejajo manjšinske pravice. Brez tega izvedba čl. 7. na katero bi lahko privolila tudi manjšina, ni mogoča, saj bi se drugače odrekla svojega obstoja.

Če avstrijska vlada hoče izvajati svoje v avstrijsko-jugoslovanskih pogovorih deklarirano stališče, da želi doseči sporazumne rešitve z manjšino in da hoče omogočiti manjšini, da postane element pospeševanja dobrih sosedskih odnošajev, mora to najosnovnejšo zahtevo manjšine upoštevati. In spričo avstrijsko-jugoslovanskih pogovorov smo upravičeni, da takšno upoštevanje pri avstrijski vladi tudi pričakujemo.

Izjava izvedenca prve koalicijske stranke (ÖVP) za manjšinska vprašanja, Tončića, v dunajskem parlamentu, ko je „apeliral" na koroške Slovence, naj sprejmejo načelo ugotavljanja kot osnovo za izvedbo čl. 7, in pa izjava koroškega deželnega glavarja Wedeniga v celovškem deželnem zboru, da je referendum za ugotavljanje manjšine že dogovorjen, opozarjata, da avstrijska vlada sama še ni nedvoumno prelomila z dosedanjo politiko in prakso v ravnanju z manjšino, ki je v bistvu bila politika postavljanja pred izvršena dejstva, ne oziraje se na meddržavne in moralno politične obveznosti. Jasno pa je, da po tej poti ni moč priti naprej, niti v razvijanju odnošajev z Jugoslavijo, še manj pa bo po njej mogoče negirati problem narodnostno dvojne koroške dežele. Priznavamo težave, a le, če jim stoji nasproti nedvoumna dobronamernost.

Janko Pleterski

---

10. Slovenski ples 20. 1. 1961 v Celovcu:

Marijana Deržaj in Senka Petrovič

Stalna vokalna solistka v plesnem orkestru RTV Ljubljana Marijana Deržaj (leva slika) nam je v najlepšem spominu še od lanskoletnega Slovenskega plesa, ko je skupno z Beti Jurkovič nastopala v okviru ljubljanskega jazz-orkestra. Letos bo v programu pela naslednje pesmi: Ljubi me podnevi (Gus Kahn), Veselo na pot (Matija Cerar) in Jesenska (Bojan Adamič).

Solistka beograjskega radia Senka Petrovič (desna slika), ki prav tako spada med najboljše jugoslovanske interprete zabavnih melodij, se bo na Slovenskem plesu predstavila s komadi: Moja ljubav (priredil J. Privšek), Mambo cha cha cha (Kosta Tapavica) in Putnička (Jože Privšek).

Poleg tega pa bosta obe pevki nastopali tudi med plesom.

Države zahodne Evrope, ZDA in Kanada so osnovale

Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj

V Parizu so zunanji in gospodarski ministri 18 držav članic OEEC, ZDA in Kanade 14. decembra 1960 podpisali pogodbo o ustanovitvi skupne organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter jo označili s kratico OECD. Pogodba o njeni ustanovitvi bo stopila v veljavo v prihodnji jeseni, ko bo istočasno prenehala z delom dosedanja Organizacija za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OEEC).

Pred 12 leti ustanovljena in sedaj razpuščajoča se OEEC je bila najprej ustanovljena z namenom, da uravnava razdelitev pomoči, ki so jo državam zahodne Evrope po drugi svetovni vojni nudile ZDA v obliki Marshallovega plana. Drugi njen namen je bil, da omogoči in posreduje gospodarsko sodelovanje med svojimi članicami. To njeno delo je bilo nekaj let zelo uspešno in je OEEC premostila številne ovire iz preteklosti, ki so otežkočale gospodarsko sodelovanje med njenimi članicami.

V zadnjih letih nekatere članice z dejavnostjo OEEC niso bile več zadovoljne. Enim je bil razvoj gospodarskega sodelovanja v OEEC prepočasen, drugim pa prenagel. Z združitvijo šestih zahodnoevropskih držav v Evropsko gospodarsko skupnost (EWG) in s poznejšim nastankom skupnosti sedmih ali EFTA je prišla OEEC v zagato, ko ji ni več uspelo združiti in koordinirati interese vseh svojih članic. Poleg EWG in EFTA je bilo namreč še vedno 5 držav-članic, ki se niso mogle navdušiti ne za prvo in ne za drugo.

Ob razpustu OEEC in ob nastanku OECD je postalo jasno, da zahodna Evropa svoje integracije sama ni znala izvesti. Kako ji bo uspelo sedaj s pomočjo ZDA in Kanade, bo pokazala šele bodočnost. Optimisti sicer pravijo, da se pričenja z ustanovitvijo nove organizacije novo obdobje gospodarskega sodelovanja na Zahodu.

OECD si je postavila za svojo nalogo prizadevanje za obdržanje finančne štabilnosti in polne zaposlitve v državah članicah. V svojem trgovsko političnem prizadevanju, kakor je začrtano v njeni konvenciji, pa stoji pred velikimi problemi. Sicer si postavlja na tem področju za osnovno nalogo zbližanje med EWG in EFTA, vendar mišljenja glede poti do tega nikakor niso enotna. Še naprej bosta namreč EWG in EFTA vsaka po svoje odpravljali carinske in druge trgovske ovire. Odprava teh ovir med ostalimi članicami OECD pa je prepuščena GATT. Njena naloga, da pripomore do zbližanja med EWG in EFTA in da svoje članice spravi pod eno streho, nikakor ni lahka in bo verjetno trajalo leta, preden jo bo lahko izvedla.

Za delavske rentnike

Po 8. noveli k splošnemu socialno-zavarovalnemu zakonu je od 1. januarja dalje stopila v veljavo bistveno zboljšanje za prejemnike rent, zavarovanih pri pokojninskem zavarovalnem zavodu za delavce. K temu sporoča pokojninski zavarovalni zavod — deželni urad Graz, da bodo tudi ob sprejemanju več rent zvišane najnižje otroške doklade in izplačane polovične 14. rente, kar bo izvedeno uradnim potom. Predloge morajo predložiti le tiste delavske vdove, katerih možje so umrli pred 1. januarjem 1939 in ki imajo po danih pogojih od 1. januarja 1960 pravico do prejemanja rent za vdove. Prispevna podlaga za nadaljnje prostovoljne zavarovance je zvišana od 2400 na 3600 šilingov.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Češkoslovaška avtomobilska industrija

Češkoslovaška namerava povečati proizvodnjo avtomobilov od sedanjih 60.000 na leto na okrog 100.000 na leto. To povečanje naj bi dosegli že do leta 1965. Posebno vlogo igra pri tem tovarna avtomobilov v Jungbunzlau, kjer je trenutno zaposlenih 8.000 delavcev, dočim bo njih število v prihodnjih petih letih znašalo 10.000. Zdaj izdela ta tovarna dnevno 125 avtomobilov Škoda-Oktavia, 5 Junior-Šport, 20 Oktavia-Šport in nad 60 šasij.

PO ŠIRNEM SVETU

Skoplje. — Okrožno sodišče v Skoplju je obsodilo dva agenta albanske obveščevalne službe na 4 oziroma 6 in pol leta strogega zapora. Džafa Ferit in Ekerem Hajdarih sta se letos, ko sta ilegalno prestopila jugoslovansko-albansko mejo, prijavila jugoslovanskim oblastem kot emigranta. Kmalu pa so ugotovili, da sta bila poslana po nalogu albanske obveščevalne službe v Jugoslavijo, da zbirata podatke vojaškega, političnega in gospodarskega značaja. To sta pred sodiščem tudi priznala.

Milan. — Pokrajinski odbor Zveze italijanskih partizanov „ANPI" je počastil spomin štirih partizanov, ki so jih nacifašisti 6. januarja leta 1945 ustrelili v ulici Botticelli. Svečanosti so se udeležili predstavniki odporniškega gibanja in povratnikov, ki so na kraj ustrelitve položili tudi vence.

La Paz. — Proti poslaniku ZDA v Boliviji je bil izveden ponoven poskus bombnega atentata. Ko je diplomatov avtomobil parkiral pred univerzo v La Pazu, je poleg njega nenadoma eksplodirala bomba. Človeških žrtev ni bilo in tudi škoda je neznatna. To je že peti javni izraz sovražnega razpoloženja proti ameriškemu poslaniku v zadnjih mesecih.

Washington. — Italijanska pevka in umetnica Annamaria Alberghetti je zaprosila za ameriško državljanstvo. Annamaria je stara 24 let in se je uveljavila kot mezzosopranistka v Carnegie Hallu že pri svojih 13 letih. Če bo njena prošnja sprejeta, bo dobila državljanstvo v treh letih.

Beograd. — Generalni tajnik SZDLJ Aleksander Rankovič je poslal izvršnemu odboru Socialistične stranke Belgije brzojavko, v kateri poudarja, da narodi Jugoslavije z velikim zanimanjem spremljajo upravičeno borbo delavskega razreda in delovnih ljudi pod vodstvom Socialistične stranke za obrambo svojih življenjskih interesov. SZDLJ izraža polno priznanje in podporo odločnemu stališču delavskega gibanja Belgije in želi nadaljnje uspehe v borbi za pravice delavskega razreda.

Havana. — Kubanska vlada je sporočila, da je bila vržena s padali precejšnja količina orožja in streliva na Kubo in da so to orožje zaplenile kubanske čete in milica. V sporočilu niso omenjene ZDA, temveč je rečeno, da je prišlo orožje s severa. Prvo količino orožja so vrgli 70 km daleč od Havane, drugo pa na področju Condado v pokrajini Las Villas.

Bonn. — Zahodnonemško ministrstvo za gospodarstvo je sporočilo, da so zahodnonemški zasebniki od januarja do septembra lani investirali 350 milijonov mark v tujini. To je precej manj kot v prejšnjih treh letih. Največji zahodnonemški investitor v tujini je kemična industrija.

Moskva. — Vlada ZSSR je opozorila nizozemsko vlado, da obstoj ameriških atomskih oporišč na Nizozemskem pomeni zanjo veliko nevarnost. V noti, ki so jo izročili nizozemskemu veleposlaniku v Moskvi, je rečeno, da se Holandija ne bi mogla izogniti atomskemu povračilu, če bi ZDA povzročile atomsko vojno.

Dunaj. — Na Dunaju so sporočili, da bo prihodnji sestanek biroja Socialistične internacionale 9. in 10. februarja v Londonu.

Kairo. — Uprava Sueškega prekopa objavlja, da so bili lani preseženi vsi rekordi prehoda po tej vodni poti, ki povezuje Sredozemsko z Rdečim morjem. V letu 1960 je skozi prekop plulo 18.840 ladij, to je 1118 ladij več kot prejšnje leto.

New York. — „New York Times" piše, da so zahodne države zaskrbljene zaradi perspektiv v razvoju trgovine in gospodarstva za leto 1961. To razpoloženje izvira iz nestabilnosti ZDA v gospodarskem vodstvu in iz ameriških težav zaradi negativne bilance in manjšanja zlatih rezerv.

Tečaj SPZ za šolanje odbornikov prosvetnih društev

Zadnji dve leti posveča Slovenska prosvetna zveza posebno pozornost šolanju in usposabljanju mladih odbornikov za delo v Slovenskih prosvetnih društvih. V tem prizadevanju je konec preteklega tedna priredila v Celovcu drugi dvodnevni tečaj za tajnike, blagajnike in knjižničarje včlanjenih društev. Prvi takšen tečaj je bil koncem leta 1959, medtem pa so bile v pretekli jeseni še prosvetne konference, kjer so društveni in zvezni odborniki skupno govorili o pripravah prosvetnega načrta za leto 1961.

Na tečaju koncem preteklega tedna Slovenska prosvetna zveza tajnikov, blagajnikov in knjižničarjev včlanjenih društev ni le seznanila s podrobnostmi izvedbe načrta prosvetnega dela v letu 1961, temveč jim je dala tudi zelo izčrpen vpogled v zgodovino dramatike, glasbene dejavnosti in dela med šolsko mladino po naših društvih. Ta pregled je bil zelo koristen za razglabljanje o modernejših oblikah prosvetnega dela, katerih se bodo društva v bodoče oprijela.

Tečaj je vseboval 10 predavanj, v katerih je 8 domačih izkušenih prosvetnih delavcev obdelalo najaktualnejša področja slovenske prosvetne dejavnosti na Koroškem. Predavanja pa je posebej obogatila stvarna diskusija, ki se je po njih razvila. Predavanja in z njimi povezana diskusija so se lepo izpopolnjevala in je tečaj tako dosegel pomembno obogatitev spoznanj za zboljšanje in popestritev oblik prosvetne dejavnosti med koroškimi Slovenci. Tečajniki so bili tečaja zelo veseli. Izrazili so željo, da bi Slovenska prosvetna zveza tovrstno šolanje mladih prosvetnih funkcionarjev ponavljala redno vsako leto.

KULTURNE DROBTINE

● V založbi zagrebškega založniškega podjetja „Matica Hrvatska" bo letos izšla obširna monografija o svetovno znanem kiparju Ivanu Meštroviču. Uvodni esej je napisal kustos kabineta za grafiko v Zagrebu profesor Željko Grum, ki je hkrati tudi izbral reprodukcije za omenjeno knjigo. Monografija bo izšla v srbohrvatskem, nemškem, angleškem, francoskem in ruskem jeziku.

● Gotovi krogi v Zahodni Nemčiji so ponovno dokazali, da je zanje prav in dobro samo tisto, kar odgovarja njihovim ozkim načrtom. Prepovedali so namreč, da bi zahodnonemška televizija uprizorila in prenašala znamenito Aristofanovo komedijo „Lizistrata". Poborniki ozkosrčne cenzure se sicer sklicujejo na to, da je jezik te antične igre baje prerobat in prespolzek. Toda v resnici so se zbali le Aristofanovih besed proti militarizmu.

● Slovensko narodno gledališče iz Trsta je pred nedavnim gostovalo v ljubljanskem Mestnem gledališču, kjer so Tržačani uprizorili „Dnevnik Ane Frank". Naslovno vlogo je zelo doživeto odigrala izkušena igralka Mira Sardočeva. Tržačani so prav tako gostovali v Medvodah in v Mengšu.

● V rimskih razvalinah blizu Beiruta nameravajo prihodnje leto prirediti mednarodni festival, na katerem bi sodelovale tudi milanska Scala, britanski „Royal Ballet" in pariška „Comedie francaise".

● Na mednarodnem glasbenem tekmovanju „Gian Batista Viotti", ki se ga je udeležilo 400 glasbenikov iz 44 držav, je prvo nagrado v višini 300.000 lir prejel kanadski klavirski virtuoz Dale Barlett. Drugo nagrado sta si delila italijan Bruno Pompili in Poljak Jerzy Gajek.

● Newyorška Metropolitan opera je svojo 76. sezono začela z Verdijevo opero „Nabucco", v kateri je dunajska sopranistka Leonie Rysanek z velikim uspehom pelo vlogo Abigaile.

Jugoslovanska likovna umetnost

zavzame ugledno mesto v velikem svetu

S številnimi razstavami v raznih državah si je jugoslovanska likovna umetnost priborila ugledno mesto v svetu. Danes so likovni umetniki iz Jugoslavije znani in priznani na zahodu Evrope prav tako kot v vzhodnih državah in v Ameriki enako kot v azijskih deželah. Pomembno vlogo pri utiranju poti v širni svet igra Moderna galerija v Ljubljani, ki je v zadnjih letih posredovala številne razstave jugoslovanskih umetnikov in ki tudi za tekoče leto pripravlja vrsto takih prireditev po najrazličnejših državah.

Ta torek so na Dunaju odprli pomembno razstavo jugoslovanske grafike, kjer sodelujejo Bernik in Debenjak iz Ljubljane, Prica in Petlevski iz Zagreba ter Karanovič in Srbinovič iz Beograda. Meseca marca bo na Dunaju razstavljala tako imenovana Marčna skupina iz Zagreba, ki ji bo pozneje sledila še Decembarska grupa iz Beograda. Gradivo teh razstav bo zatem prenešeno v Edinbourgh.

Dela jugoslovanskega slikarstva, grafike in kiparstva bodo razstavljena v Wiesbadenu v Zahodni Nemčiji, in sicer ob priložnosti svetovnega kongresa kirurgov. Iz Wiesbadena bodo eksponati te razstave obiskali še vrsto velikih nemških mest, kot so München, Essen, Dortmund, Hannover, Aachen in Berlin. Meseca julija bodo jugoslovanski umetniki sodelovali na bienalu slikarstva in kiparstva v italijanskem mestu Rimini, kjer bodo v bodoče redno prirejali italijansko-jugoslovanski bienale z enakopravno pravico pri konkuriranju za nagrade. Poleg tega bodo Jugoslovani udeleženi tudi na mednarodnih grafičnih bienalih v Tokiu in Sao Paolu.

Poseben dogodek pri uveljavljanju jugoslovanske likovne umetnosti v svetu pa bo vsekakor razstava jugoslovanskega slikarstva, ki jo bodo konec aprila odprli v znameniti Tate Gallery v Londonu, kjer je bila pred nedavnim razstava slovitega umetnika današnjega časa Pabla Picassa. V jeseni pa bodo jugoslovansko razstavo prenesli v Pariz v ugledno pariško galerijo moderne umetnosti.

10. Slovenski ples 20. 1. 1961 v Celovcu:

Plesni orkester RTV Ljubljana

Plesni orkester RTV Ljubljana, ki ga vodi Bojan Adamič, je bil ustanovljen leta 1945 ter sodi med najboljše tovrstne ansamble v Jugoslaviji. Igra pretežno priredbe domačih aranžerjev, v svojem repertoarju pa ima razen domačih skladb tudi melodije drugih avtorjev, tako angleških, italijanskih, ameriških, francoskih, južnoameriških in drugih.

Dirigent Bojan Adamič je v Jugoslaviji ena glavnih osebnosti na področju zabavne in filmske glasbe. Sodeloval je že pri približno 150-tih filmih in je za svoje uspehe prejel tudi nagrade na puljskem filmskem festivalu in še posebej tri državne nagrade.

Plesni orkester RTV Ljubljana gostuje stalno v vseh večjih mestih Jugoslavije, večkrat pa je nastopil tudi že v inozemstvu. tako v Italiji, Švici, Zahodni Nemčiji, Franciji, Madžarski in Avstriji, kjer je poleg turneje otvoril tudi oddajo avstrijske televizije.

Orkester sestoji iz 5 saksofonov, 5 trobent, 4 pozavn in ritmične skupine. V njem stalno nastopajo tudi znani instrumentalni solisti, tokrat pa bodo z orkestrom nastopili še vokalni solisti Marijana Deržaj, ki je stalna solistka v orkestru ter Senka Velentanič-Petrovič iz Beograda in Ivo Robič iz Zagreba, ki vsi trije sodijo v elito jugoslovanskih interpretov zabavnih melodij.

10. Slovenski ples 20. 1. 1961 v Celovcu:

Ivo Robič

ni le eden najbolj znanih in priljubljenih pevcev zabavne glasbe v Jugoslaviji, marveč je s svojimi popevkami zaslovel tudi daleč po Evropi. V kulturno-umetniškem sporedu Slovenskega plesa bo Ivo Robič zapel tri pesmi: Šumite jablani (Alfonz Vučer), V mraku (Cole Porter) in Lijepo je na mome brodiču (Dušan Djokič), poleg tega pa bo nastopil tudi med plesom s priljubljenimi popevkami.

Adolf Groebming 70-letnik

Prejšnji teden je slavil svoj 70-letni življenjski jubilej znani slovenski glasbeni pedagog Adolf Groebming, ki je znan in priljubljen pri vseh, ki se kakorkoli udejstvujejo na področju petja in glasbe. Številna so njegova dela, ki jih je napisal s tega področja, da omenimo le glavna: „Osnovni pojmi iz glasbene teorije" (1924), „Violinska šola" (1924—1926), „Šola za kitaro" (1925 in 1931), „Zborovodja" v treh zvezkih (1946—1950); poleg tega se je udejstvoval in se še vedno udejstvuje kot urednik glasbenih revij, predvsem „Naših zborov".

Velik ugled pa uživa Groebming tudi ali še zlasti kot glasbeni pedagog, kot kakšnega ga visoko cenijo ne le številni njegovi učenci, marveč tudi mnogi prijatelji, slovenski zborovodje, skratka vsi, ki ga poznajo.

Vladimir Klemenčič: 6

Migracije prebivalstva

na Koroškem med leti 1934—1951

V avstrijskih deželah izven Koroške je rojenih 3518, v inozemstvu pa 5257. Skupaj je tujega prebivalstva 12.6 %.

Ob velikem doseljevanju tujcev je prirastek koroškega prebivalstva za 1332 manjši od prirodnega prirastka, ki znaša 12.796.

Po razmerju med prirodnim in dejanskim prirastkom Koroščev obeh okrajev skupaj ter po velikem prirastku tujcev lahko sklepamo, da zaradi doseljevanja tujcev, upravni enoti Celovec-mesto in Celovec-okolica nista mogli kriti potreb po zaposlitvi domačega prebivalstva iz svojega širšega območja, in da si je moralo domače prebivalstvo zaradi tega iskati zaposlitve drugod.

Ostali bolj agrarni okraji z manjšim številom gospodarskih in upravnih središč ter urbaniziranih krajev, se pa po migracijskih tendencah ter po razmerju med doseljevanjem tujcev in odseljevanjem domačinov močno razlikujejo.

Ugodnejšo migracijsko bilanco imata v korist domačega prebivalstva severnokoroška okraja Spittal in Wolfsberg.

V okraju *Spittal* se je pomnožilo število prebivalstva od 55.055 na 68.558. Število v drugih avstrijskih deželah rojenih je poraslo za 2077, v inozemstvu rojenih za 3935, na Koroškem rojenih pa za 7376 ljudi. Dejansko število prebivalstva se je povečalo med leti 1934—1951 na račun Koroščev za 54 %, ostalih 46 % pa na račun izven Koroške rojenih prebivalcev. Prirastek Koroščev je za 41 % ali 5204 ljudi manjši od prirodnega prirastka, ki znaša 12.558.

V avstrijskih deželah rojeno prebivalstvo se je pomnožilo od 3072 (5.6 %) na 5149 (7.5 %), v inozemstvu rojeno pa od 1382 (2.5 %) na 5317 (7.8 %) prebivalcev.

Absolutno število v rojstni občini bivajočega prebivalstva je poraslo od 32.641 na 33.064, v odstotkih od celotnega števila prebivalstva okraja, se je zmanjšalo od 59.3 % na 48.2 %. Absolutno število izven rojstne občine prebivajočih se je pa pomnožilo od 17.898 na 24.851, v odstotkih pa zmanjšalo od 32.5 % na 31.2 %.

V okraju *Wolfsberg* se je povečalo število prebivalstva od 44.951 na 50.608. Število na Koroškem rojenih za 4311, v avstrijskih deželah, izven Koroške rojenih, za 323, v inozemstvu rojenih pa za 1099.

Po nizkem številu doseljencev iz krajev izven Koroške, ki znaša le 25 % dejanskega prirastka, izkazuje okraj Wolfsberg najugodnejšo bilanco od vseh okrajev na Koroškem. Dejanski prirastek na Koroškem rojenih je za 5204 ali 54 % manjši od prirodnega prirastka, ki znaša 9515.

Število v rojstni občini bivajočih se je povečalo od 21.915 na 23.883, v odstotkih od celotnega števila prebivalstva pri popisih se je pa znižalo od 48.8 % na 47.3 %. Število na Koroškem rojenih in izven rojstne občine prebivajočih pa od 18.247 na 20.590 ali od 40.6 % na 40.7 %. Absolutno število prebivalcev v Avstriji, izven Koroške rojenih, se je pomnožilo od 2983 na 3306, v odstotkih od celotnega števila prebivalstva pa znižalo od 6.6 % na 6.5 %. Absolutno in relativno število v inozemstvu rojenih se je pa povečalo od 1681 (3.7 %) na 2780 (5.5 %).

Preostali trije najbolj agrarni okraji Šmohor, Šentvid in Velikovec, kjer je število prebivalstva naraslo med leti 1934 in 1951 do 10 %, imajo v migracijah precej podobne tendence.

V okraju *Šentvid* se je pomnožilo število prebivalstva od 58.100 na 62.533. Na Koroškem rojenih za 2250, izven Koroške v Avstriji za 364, v inozemstvu rojenih pa za 2052.[18]

Od prirodnega prirastka, ki znaša 11.563, je manjši prirastek koroškega prebivalstva za nič manj kot za 9313 ali 80 %. Absolutno število prebivalstva se je povečalo na račun prirastka na Koroškem rojenega za 48 %, ostalih 52 % pa na račun izven Koroške rojenih tujcev.

Število v rojstni občini bivajočih se je neznatno znižalo od 25184 (43.4 %) na 24.790 (39.6 %), izven rojstne občine bivajočih Koroščev se je povečalo od 27.390 (47.1 %) na 30.034 (48 %).

Med obema popisoma se je pomnožilo absolutno število v drugih avstrijskih deželah rojenih ljudi od 3731 (6.4 %) na 4095 (6.6 %), v inozemstvu rojenih pa od 1519 (2.6 %) na 3571 (5.7 %).

V najmanjšem in najbolj agrarnem okraju *Šmohor*, ki je brez večjega urbanskega centra, se je pomnožilo število prebivalstva od 18.755 na 20.656. Na Koroškem rojenih za 838, v drugih avstrijskih deželah za 448, v inozemstvu rojenih pa za 637.

Od dejanskega prirastka je naraslo za 43 % na račun Koroščev, za 57 % pa na račun doseljenih tujcev. Prirastek Koroščev je za 2443 ali 74 % manjši od okrajnega prirodnega prirastka, ki znaša 3281.

Za agrarni okraj je značilno močno nazadovanje v rojstni občini prebivajočih prebivalcev. Nazadovalo je od 13.048 na 10.597 ali od 69.6 % na 51.3 %, število izven rojstne občine bivajočih Koroščev se je povečalo od 4620 na 7909 ali od 24.6 % na 38.3 %, v avstrijskih deželah izven Koroške rojenih pa od 647 (3.4 %) na 1095 (5.3 %), v inozemstvu rojenih pa od 408 ali 2.2 % prebivalcev ob popisu 1934 na 1045 ali 5.1 % dejanskega števila prebivalstva ob popisu leta 1951.

V podeželskem okraju *Velikovec* se je število prebivalstva relativno najmanj povečalo od 37.633 na 40.216. Na račun na Koroškem rojenih prebivalcev za 1343, v inozemstvu rojenih za 938, izven Koroške, v drugih avstrijskih deželah rojenih pa za 299.

Število Koroščev se je povečalo le za 20 % od celotnega prirodnega prirastka okraja, ki znaša 6737. Na račun Koroščev se je povečalo število prebivalcev za 52 %, na račun doseljencev pa za 48 %.

(Se nadaljuje)

18 V okraju Šentvid se je zmanjšalo med obema popisoma število ljudi z neznanim rojstnim krajem, zato je skupni prirastek Koroščev in tujcev večji od dejanskega prirastka prebivalstva.

PLIBERK

Ob robu pliberškega mesta je lepa večja hiša, na kateri povedo napisi, da v njej delata in snujeta brata Opetnika, Blaž kot krojaški mojster, Gregor pa kot čevljarski mojster. Čevljarski mojster Gregor prodaja kvalitetne konfekcijske čevlje, po naročilu pa jih mojstrsko izdela po meri in njegovo ter njegovih pomočnikov delo se samo hvali. Kdor je enkrat pri njem naročil obutev, pride spet ter širi tudi med svojimi znanci krog odjemalcev.

Čevljarnico Gregorja rade obiskujejo stranke tudi zaradi tega, ker je mojster ob vsakem času in vremenu uslužen, dobre volje in zna s svojim naravnim humorjem razvedriti vsako še tako mračno čelo, v sili pa z veseljem pomaga bližnjemu, da često ne ve levica, kaj je storila desnica. Po svojem značaju ima izredno razvit čut za resnico in pravico in to so njegove lepe lastnosti, povedane popolnoma nepretirano.

Eno pa mu je zadnja leta le manjkalo, bil je sam... Ko je zaprl poslovne prostore in se podal po stopnicah v svoje stanovanje, je to posebno občutil, predvsem pa je pogrešal gospodinjsko pomoč. Kaj mi pa »nuca«, si je mislil in sklenil, da napravi osamelosti konec. Sklenjeno, storjeno...

Čisto na tihem se je zgodilo. Ljudje še danes sprašujejo: Se je Opetnik res oženil? Res se je, in sicer je ta korak storil prejšnji teden.

Za ženo in življenjsko družico je pripeljal na svoj dom Faniko Urbas, doslej kuharico pri ugledni družini v Celovcu. Fanika je poznana kot razumna, delavna žena in dobra kuharica in tako se upravičeno nadejamo, da bosta Gregor in Fanika v složnem skupnem prizadevanju z uspehom mojstrila življenjske naloge v zadovoljstvo obeh na skupni življenjski poti.

Želimo, da bi bilo tako in iskreno čestitamo!

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

Minulo nedeljo smo na šmihelskem pokopališču položili k trajnemu počitku mlado mater in gospodinjo Justino Čajčman, p. d. Šotorico v Brežki vasi. Veliko število žalnih gostov je izkazalo pokojni zadnjo čast in spoštovanje ob pogrebnih svečanostih. Pokojna Justina je bila stara šele 43 let. Pred dvajsetimi leti se je iz Krofove družine poročila k Šotoru. Bila je izredno delavna in sposobna gospodinja ter sta z možem vzorno uredila gospodarstvo. Možu je bila zadnja leta krepka opora, ko trpi na posledicah hude prometne nezgode, ki ga je dohitela z zdravnikom Rudijem Čikom pred leti v bližini Dobrle vasi. V družini so se rodili trije otroci, ki jim je bila pokojna zgledna in dobra mati. Toda pričela je bolehati in mučila jo je dolgotrajna bolezen, ki ji je prejšnji teden podlegla.

Ob odprtem grobu je dekan Srienc spregovoril globoko občutene poslovilne in tolažilne besede, domači pevski zbor pa je zapel ganljivo žalostinko v slovo. Žalujoči družini in vsem številnim sorodnikom izrekamo naše srčno sožalje.

10. Slovenski ples 20. 1. 1961 v Celovcu:

Zadovoljni Kranjci

Ansambel narodnih viž „Zadovoljni Kranjci" spada poleg Avsenikovega kvinteta in Veselih planšarjev med najbolj priljubljene skupine, ki redno nastopajo v ljubljanskem radiu ter pogosto gostujejo po raznih krajih Slovenije in Jugoslavije in tudi v inozemstvu.

V ansamblu „Zadovoljni Kranjci" sodelujeta kot pevca-solista Branka Strgar in Zvone Lumbar.

Na letošnjem Slovenskem plesu bodo „Zadovoljni Kranjci" v glavnem igrali v mali dvorani v prvem nadstropju. Od 12. do 1. ure pa je predviden njihov nastop v veliki dvorani, kjer bodo najprej v polurnem sporedu nastopili z naslednjimi komadi: Veseli prijatelji, polka (Boris Frank); Rdeči nageljni (pojeta Branka Strgar in Zvone Lumbar); Gor na gore (petje, duet); Na Gorjancih, polka; Mornar (poje Branka Strgar); Hišca ob cest stoji (petje-duet); Pri nas doma, valček; Venček narodnih (petje-duet). Nato bodo v veliki dvorani igrali za ples.

RAZNE VESTI

Ljubeljski predor bo, kakor vedo povedati v Beogradu, dogotovljen v sredi leta 1961. Na jugoslovanski strani je predor tako rekoč že dograjen. Skozi predor bo vodila velika mednarodna avto-cesta, ki bo tudi povezovala Frankfurt preko Münchena, Ljubljano z Beogradom in Istambulom. Predor je 1500 metrov dolg.

Meseca decembra so uradniki prometnega oddelka Kriva Vrba v območju deželnega žandarmerijskega poveljstva nastopili proti šoferjem motornih vozil s 23 posvarili, 419 kaznimi v lastnem območju in 112 prijavami. Proti drugim udeležencem prometa so nastopili s 7 posvarili, 143 kaznimi in 21 prijavami. Razen tega so 17 alkoholiziranim vozačem začasno odvzeli vozna dovoljenja, 291 oseb so na podlagi zakona o motornih vozilih in prometnega davka pograjali, zaradi povzročanja dima in hrupa pa so naložili 207 kazni in storili 109 prijav.

Prejšnji teden so varnostni organi v Celovcu prvič praktično izvedli alkoholni test z novo napravo. Strojnik Norbert Wöhry je skozi Velikovško cesto cikcakasto vozil z osebnim avtomobilom, kar je pri čuvarjih prometne varnosti vzbudilo pozornost. Vozača so ustavili, pihati je moral v napravo za ugotavljanje zaužite količine alkohola. Ugotovili so, da je bil rahlo do srednje mere alkoholiziran. Zaradi tega so mu vzeli dovoljenje za vožnjo ter uvedli kazenski postopek.

Orožniki v Šmarjeti v Rožu so prejšnjo soboto aretirali nemškega podanika Josefa Rehma ter ga predali v deželne zapore. Mož je sredi decembra prekoračil državno mejo pri Scharnitzu na Tirolskem ter se od tega časa brez sredstev in dela klatil po Tirolskem, Salzburškem in Koroškem.

Prejšnji teden se je na Koroškem pripetilo 66 prometnih nesreč s 25 poškodovanimi osebami. V vsej državi pa zaznamujejo 914 prometnih nesreč s 454 poškodovanimi in 13 mrtvimi osebami. V 37 primerih so brezvestni šoferji pobegnili, v 31 primerih pa so ugotovili, da so bili vozači pod vplivom alkohola. Požarov je bilo prejšnji teden na Koroškem 8, v vsej državi pa 76 z doslej ugotovljeno skupno škodo v znesku 2,2 milijona šilingov.

BISTRICA V ROŽU

Za vedno nas je zapustila Minka Partl, p. d. Irgelcova mati na Sinah. Dosegla je starost 71 let ter je preminula po prestani težki operaciji na jetrah, ki so jo izvedli v bolnišnici v Celovcu. Umrla je pri svoji hčerki Juli na Bistrici.

Blago pokojnico smo dne 4. januarja spremili k zadnjemu počitku na pokopališče v Svečah. Vreme je bilo neugodno, kljub temu pa se je pogreba in pogrebnih svečanosti udeležila številna množica žalnih gostov od blizu in daleč. Številna udeležba na pogrebu je dokazovala, da smo izročali materi zemlji ženo, ki smo jo vsi spoštovali in radi imeli. Domači župnik je spregovoril lepe tolažilne in poslovilne besede, delavski pevski zbor pa ji je zapel na domu žalosti in ob odprtem grobu ganljive žalostinke v slovo.

Irgelcova hiša je bila od nekdaj dom zavedne slovenske družine. Tudi pokojna mati se je tega zavedala in ostala vedno zvesta svojemu rodu, kakor je vzgajala tudi svoje otroke. Njen mož Toni Partl, p. d. Korajman v Št. Jakobu, je umrl kmalu po vojni. Starejši sin Lipej, ki bi moral biti naslednik na očetovem posestvu, pa je umrl v ruskem ujetništvu. Zavednost te družine izpričuje tudi to, da je bil sin Toni v partizanih ter se aktivno boril za resnico in pravico, hkrati za ohranitev slovenskega življa na Koroškem, ki so ga nacisti nasilno iztrebljali. Na žalost pa je Toni po končani vojni nenadoma umrl v Grazu, zadela ga je srčna kap.

Bridke izkušnje v življenju je morala prestati pokojna žena in mati Minka Partl, kelih trpljenja je morala izpiti do dna. Tudi skrb in delo na posestvu je ostalo njej sami, vendar prenašala je vse tegobe s čudovitim junaštvom močne slovenske žene.

Naj si Minka Partl v miru spočije v domači zemlji, preostalim žalujočim pa izrekamo naše srčno sožalje.

Nova številka „Mladega roda"

Ob vstopu v novo leto je prišla na svetlo nova številka »Mladega roda« in sicer dvojna številka 5—6. V tem letnem času, ko skuša zima pokazati svoje gospostvo, ko često naletava sneg ves drobno tkan in oblaki zakrivajo sonce, je mladinski list »Mladi rod« kot svetal topel sončni žarek v srca naše šolske mladine. List, ki izhaja že deseto leto ter je že spremljal eno generacijo skozi šolska leta, sprejema naša mladina z veseljem, se ob njem veseli, uči in spoznava ter vzljublja lepote svoje materinščine. List je po vsebini in obliki na ravni, ki se lahko uvršča med dobre mladinske revije, pri nas seve prilagojeno našim razmeram. Spet moramo naglasiti, da sta uredništvo in tudi tiskarna storila svoje najboljše. Že naslovna slika je lepa, značilna, ko kaže brihtnega fanta, ki je zatopljen v branje, iz katerega črpa znanje in širše obzorje.

Mnogi sestavki v tej številki so tudi posvečeni letnemu času — zimi, ki ima kakor vsak drugi letni čas svoje mikavnosti in lepote; predvsem vleče tudi šport, o katerem beremo v sestavku našega mladega Bogataja. V podrobnosti žive in pestre vsebine se ne moremo spuščati na kratko odmerjenem prostoru, kajti pripovedke, druge zgodbe, opisi običajev ob novem letu in pustu, kjer srečamo tudi starega Kurenta, in mnogo drugega pripovednega in poučnega bodo mladi bralci sami z užitkom prebirali. V sestavkih srečamo razen mlajših avtorjev tudi stare priznane mojstre slovenske besede in pripovedništva, kakor Župančiča, Bevka in Prežihovega Voranca, ki so razumeli tanko prisluhniti utripu otroške duše, zajeti odmev v primerni umetniški obliki v vezani besedi in prozi. Vsebino krasijo in ponazorujejo originalne, dobro zadete in značilne risbe domačega učitelja umetnika.

Brez dvoma, list je priznan in izredno dober pripomoček pri pouku slovenščine na naših dvojezičnih šolah in odobren v ta namen od ministrstva za pouk. Mladim bralcem »Mladega roda« pa priporočamo, da list pokažejo in posredujejo tudi svojim šolskim prijateljem, ki so jih starši z odjavo od slovenskega pouka prikrajšali za dragoceno dobrino, da bi imeli priložnost naučiti se svoje lepe materinščine. Marsikateri vaših mladih sošolcev bo rad posegal po mladinskem listu »Mladi rod«.

DRUGI DEL „VESNE":

Ne čakaj na maj

Trenutno predvaja potujoči kino Slovenske prosvetne zveze po raznih krajih slovenski film »Vesna«. Toda pod tem imenom vidimo le prvi del Vesne, kajti drugi del nosi ime »Ne čakaj na maj«.

Tudi ta film prikazuje življenje študentov, življenje mladine sploh in zlasti po veselosti in prisrčnosti prav nič ne zaostaja za prvim. Spet srečujemo stare znance: Metko Gabrijelčičevo, Franeka Trefalta, Janeza Čuka in Jureta Furlana, katerim se pridružita še dve mladi igralki — Metka Ocvirk in Olga Bedjanič. Sploh so igralci tega filma v pretežni večini mladi ljudje, ki pravzaprav ne igrajo, marveč živijo svoje življenje, namreč življenje mladine. Saj je najstarejši med njimi danes, torej več let po snemanju filma, star šele 30 let.

Kakor film »Vesna« je tudi drugi del — »Ne čakaj na maj« izdelalo slovensko filmsko podjetje Jadran-film v Ljubljani. František Čap, ki je prejel že več mednarodnih nagrad, je tudi s tem filmom dokazal svoje veliko znanje. Glasbo pa je za drugi del napisal Borut Lesjak.

Kraje in čas predvajanja filma »Ne čakaj na maj« bomo še pravočasno objavili.

POTUJOČI KINO SPZ

predvaja slovenski film

„VESNA"

(I. del)

v soboto, dne 14. januarja ob 20.00 uri pri **Ilnu v Kotmari vasi,**

v nedeljo, dne 15. januarja ob 13.30 uri pri **Kovaču na Obirskem,**

v nedeljo, dne 15. januarja ob 17.00 uri pri **Voglu v Št. Primožu,**

v nedeljo, dne 15. januarja ob 20.00 uri pri **Škorjancu v Banji vasi pri Št. Lipšu.**

V nedeljo, dne 22. januarja ob 19.30 uri pa bo predvajal pri Kreuzwirtu **pod Jerberkom** II. del Vesne „Ne čakaj na maj".

BILČOVS

Ob novem letu je običajno, da pregledamo račune, to je, da napravimo bilanco, kako smo gospodarili v minulem letu. Tako je v našem gospodarskem zasebnem življenju, toda tudi v narodnem pogledu si moramo biti na jasnem. Zanima nas, kako številčno padamo ali rastemo.

Statistika o ljudskem gibanju za preteklo leto ugotavlja pri nas lep napredek. Zaznamujemo 35 rojstev, rodilo se je 26 fantov in 9 deklet. Nasproti temu zaznamujemo 7 smrtnih primerov. Umrlo je 5 moških in 2 ženski, eno žensko truplo pa je naplavila Drava ter smo jo pokopali na našem pokopališču. Nesrečnica je bila iz Spittala na Dravi. Zadnja oseba, ki je pri nas umrla v preteklem letu, je bila Uršula Boštijančič, p. d. Baštinca v Branči vasi. Dosegla je starost 55 let. Med umrlimi moškimi je Janez Šelander, p. d. Kajžnik v Želučah, dosegel starost 89 let. Zakonsko zvezo pa je sklenilo 7 parov doma, ena oseba pa izven naše občine.

Naše letno poročilo o ljudskem gibanju kaže, da je v nas še dosti življenjske sile in volje ter lahko smelo zremo v bodočnost. Takšen razvoj, vsakoleten prirastek prebivalstva, zaznamujejo verjetno tudi po drugih naših krajih. To bi pomenilo, da bi moralo biti število koroških Slovencev po naravnem prirastku vsako leto višje, če bi mladina ostala zvesta izročilom staršev oziroma, če je ne bi skvarili. Uradna statistika, na primer statistika ljudskih štetij, pa navaja iz desetletja v desetletje manj koroških Slovencev. Od prvega uradnega ljudskega štetja leta 1880 do zadnjega štetja zasledujemo dosledno izvajano tendenco: našteti čim manjše število koroških Slovencev do končne iztrebitve. Načrtno nasilno raznarodovanje slovenskega življa v zadnjih desetletjih z vsem vladnim aparatom, gospodarskim pritiskom in premočjo, ponemčevalnim šolskim sistemom je rodilo svoje žalostne uspehe, je genocid — rodomor — močnejšega naroda nad šibkejšim, delo, nevredno kulturnega naroda. Tega mora biti konec in krivice popravljene. Raznarodovanje narodne manjšine se ne da spraviti v sklad s pojmi demokracije in pojmom enakopravnosti med obema narodnostima.

ATLAS IN GLOBUS LUNE

Atlas druge strani Lune, ki ga je nedavno izdala sovjetska Akademija znanosti, je bil predlagan za Leninovo nagrado. Atlas je izdelala skupina astronomov, med katerimi sta bila tudi Nikolaj Barabasov in Aleksander Mihajlev. V atlasu je reproduciranih 30 fotografij druge polovice Lune, ki jih je posnela sovjetska avtomatična medplanetna postaja oktobra 1959 na svoji poti okrog Lune. Ti posnetki so bili poslani na Zemljo po radioelektronski in televizijski poti. Sovjetski znanstveniki so pri izdelavi prvega zemljevida nevidne Lunine strani imeli na razpolago na stotine fotografij. Atlas kaže, da Lunini polobli nista simetrični. Na njeni drugi strani ni toliko temnih vdolbin, tako imenovanih morij, kolikor jih je na strani, ki je obrnjena proti Zemlji. Na nevidni polovici Lune so tudi kraterji različne vrste in druge formacije.

STAROST RIMSKE CESTE

Znani britanski astronom dr. Fred Hayle je pred približno dvema letoma izračunal, da je Rimska cesta galaktično ozvezdje, v katerem je tudi naš sončni sistem, stara okoli 15 milijard let. Do omenjene številke je prišel na osnovi proučevanj svetlobe dveh zvezd, ki sta od Zemlje oddaljeni 20 do 30 svetlobnih let. Toda Haylova teorija ni dolgo obveljala. Ameriški astronomi so s teleskopi na Mount Palomarju, ki je najvišji na svetu, proučevali svetlobo zvezdnih kopic, oddaljenih od našega planeta okoli 3000 svetlobnih let. Iz dobljenih podatkov so izračunali, da bi Rimska cesta morala biti stara približno 24 milijard let.

17.000 LET STARA SVETILKA

Kako je človek osvetljeval svoje bivališče pred 17.000 leti? Nedavno odkrite v znanih jamah Lascaux v Franciji bo najbrž dalo odgovor na to vprašanje. Pod predzgodovinsko sliko ranjenega bizona so raziskovalci našli nekakšno svetilko iz obdelanega peščenega kamna, v kateri je bilo oglje. Analiza tega oglja v nekem danskem laboratoriju s pomočjo ogljika 14 je omogočila učenjakom, da so ugotovili starost svetilke, ki naj bi jo po njihovem mnenju uporabljali pred 170 stoletji.

STANOVANJE IZ KAMENE DOBE

Sovjetski arheologi so na skrajnem severu evropskega dela SZ odkrili sledove človeškega bivališča iz kamene dobe. Paleolitski človek, ki je pustil te sledove, je živel s svojo družino v neki svetli, obširni in suhi votlini ob reki Pečori. Ta najdba zavrača mišljenje, da v paleolitiku ljudje niso mogli biti naseljeni tako daleč na severu zaradi preostre klime. Zdi se pa, da je skrajni sever Evrope v dobi, iz katere izvira najdba, imel razdobje mile zime med dvema ledenima dobama. In prav v času, ko se je v Evropi talil led, je verjetno človek odšel dalje proti severu in se nastanil ob reki Pečori.

Monte Carlo

Lažni in pravi sijaj nekdaj slavne igralnice

»Neuf. Rouge. Impair et Manque.« Kratka tišina, potem ropot izgubljenih igralnih znamk, ki so romale prek zelene mize, mrmrajoči val pripomb in ostri francoski glasovi, ki so pri hladnokrvnih in potrpežljivih croupierih sklepali nove stave. Le-ti so jih z enoličnim in brezosebnim glasom potrjevali in osveževali spomin: »Finale quatre par Louis cinq.« »A Cheval.« »Transcersale plaine.« »Carre«... Skratka, polna zmešnjava in prerivanje okrog ene izmed mnogih rulet.

In razni sistemi igre?

Pravijo, da je izmed mnogih najpriporočljivejši za igralce, ki nimajo odvečnega kapitala, jih je pa zajela igralska strast, tole:

Praviloma si mora igralec zagotoviti sedež ob ruletni mizi. To doseže, če pravočasno pride v igralnico. Če ni nobenega prostega stola, pa je treba uniformiranemu uslužbencu stisniti v dlan le 200 frankov in prav gotovo se bo kakšen sedež še vedno našel. Ta je namreč važen, kajti mnogi obiskovalci so ob denar samo zaradi tega, ker jih zabolijo noge in nepremišljeno tvegajo nekaj igralnih znamk samo zato, da bi čimprej prišli v posteljo.

Pred vhodom v igralnico se ni treba ustrašiti številnih formalnosti, ki jih obiskovalec mora izpolniti. Potreben je le potni list in dostojno oblačilo, razen v Deauwillu in v Le Touquetu v kazinu »De la Foret«, kjer je predpisana večerna obleka.

Najbolje je, če se človek odloči za enostaven sistem igre in mu ves večer ostane zvest. Ko dobi, je najpametneje, če pospravi prigrani denar — seveda, če je sploh kaj prigral — in gre na izdatno večerjo, pozneje pa v — posteljo.

Monte Carlo nekoč in danes

Igralnice v Monte Carlu trpijo trenutno za tem, ker so jih zgradili v obdobju elegance za elegantne ljudi. Danes pa te hazardne igre označuje trezna mračnost Straussove operete, ki jo predvajajo v modernih kostumih. Italijanom, Grkom in Južnim Američanom, ki sodijo med najbogatejše povojne igralce, manjka ves sijaj. Če po tradicionalnih vzgledih nekdanjih igralcev rulete vzdržujejo nadvse čedne lahkoživke, jih puščajo v teh primerih doma, da jih ne bi motile pri poslu, ki je nekoč pomenil preganjanje dolgega časa, danes pa nadvse resno delo za kopičenje denarja.

Monte Carlo in njegove igralnice so uredili nekoč za ruske velike kneze, za angleške lorde in francoske gledališke igralke ter priložnostne obiske bogatih maharadž. Danes pa gospodarijo v njih nekdanji kulisarji, ki so jih podedovali od svojih bankrotiranih in razlaščenih prednikov.

Toda ta veliki denarni stroj, ki je svoja nekdanja pravila glede obleke in razpoložljivega kapitala močno omilil in se z nekaterimi spremembami skušal prilagoditi modernemu okusu, učinkovito in brezdušno kot čebelji panj brenči naprej in se prav nič ne zmeni, iz čigavega žepa prihaja denar. Glavno je, da je denar in da ga je veliko.

Danes na primer banke v Monte Carlu ni več mogoče »razbiti«. V dobrih starih časih je sleherna igralna miza pričela igro z velikim zneskom kot kapitalom. Če je tega zmanjkalo, so rekli, da je banka »razbita«. Medtem ko so iz jeklenih tresorjev prinašali nov denar, so mizo v znak žalosti pregrnili s črnim prtom.

Konec romantičnih pripovedk

Večine romantičnih pripovedk, ki so krožile po svetu o tem privlačnem turističnem in igralskem ter hkrati neštetokrat prekletem kraju — v Monte Carlu ne slišijo več radi. Sicer je pa tudi res, da se nikoli ni noben človek zaradi izgube ustrelil za igralno mizo. Tudi »samomorilski skok«, skok z visoke skale v morje blizu oceanografskega muzeja, je le navadna pravljica. Govorice, da je neki ruski kapetan, ki je zaigral ves svoj denar in zaslužek posadke, s topovi svojega rušilca toliko časa grozil igralnici, dokler mu ni izplačala zahtevane odkupnine, so navadna neumnost.

O Monte Carlu krožijo le še resnične zgodbice, ki mečejo precej rožnato luč na kazino. Tako na primer zgodba, da je banka še pred kratkim izgubila v treh dneh več kot 60 milijonov frankov, da je leta 1952 neki angleški zakonski par v enem tednu priigral trideset milijonov frankov in potem izginil neznanokam, in več podobnega. Monte Carlo je poln takšnih zgodb in zgodbic, ki še vedno najdejo pot v knjige in časopisne članke o tem svetovno znanem igralskem kraju.

Igralnice v Monte Carlu imajo lastne delavnice, v katerih posebni strokovnjaki izdelujejo rulete in vse ostale igralske potrebščine, razen tega pa jih dnevno pred sleherno uporabo tudi natančno nadzorujejo. To velja zlasti za rulete. Posebno pozornost pa posvečajo igralnice izbiri in vzgoji novih croupierov, ki morajo izpolniti številne pogoje in prestati neverjetno težke izpite.

Res pa je tudi, da croupieru pri igri skoraj ni mogoče varati. Zadnja velika prevara v Monte Carlu je uspela pred vojno. Dva Italijana sta podkupila nekega croupiera, da je s posebnim črnilom označil karte. Prevara je uspevala več tednov, dokler se vodstvu igralnice veliki dobički obeh Italijanov niso zazdeli sumljivi in je ob temeljitem pregledu igralskih rekvizitov prevaro odkrilo.

Če vas bo kdaj v življenju pot zanesla v mesto, ki je ena sama velika igralnica, bo prav, da si poleg številnih drugih znamenitosti, kot so oceanografski muzej, katerega zdaj kapitan Jacques-Ives Cousteau reorganizira in spreminja v največji akvarij na svetu, knežjega dvorca v Monacu, v katerem vlada nekdanja ameriška filmska igralka Grace Kelly s svojim knežjim možem Rainerjem III., ter druge ogledate tudi nekaj igralnic. Te so redkim srečnežem prinesle nepričakovano blaginjo, zelo mnogim pa bedo in gorje. Prav nič nas ni strah, da bi se vam pripetilo eno ali drugo, ker razen primerne obleke ne boste izpolnili najosnovnejšega pogoja: z nekaj franki, ki jih boste tiščali v žepu za svoje osebne potrebe, ne boste mogli pričeti igre v nobeni izmed številnih igralnic v Monte Carlu.

NOVA *hitra pošta*

Novi sistem prenašanja pisem in dopisnic, ki si ga je omislila znana ameriška tvrdka General Electric, bo popolnoma rešil probleme hitre dostave naslovnikom. Vsaka pošta bo povezana z ultrakratkimi dajalci in posebnimi sprejemnimi in odpremnimi aparati za brezžično pošiljanje pisem in dopisnic. V odpremni pošti je stroj, ki avtomatično, v vsega eni sekundi odpre pismo, ga posname na magnetskem traku skupno z naslovom na kuverti in spremenjenega v zvočni signal pošlje do druge pošte, ki je lahko oddaljena tudi več tisoč kilometrov.

Na sprejemni pošti se tako dobljeni signali v posebni aparaturi prav tako snemajo na magnetski trak, nato pa pretvarajo v slike — kot pri televiziji ali pri prenašanju fotografij na daljavo, snemajo na posebnem papirju, pakirajo v kuverte in odpremljajo na določene naslove.

Na ta način lahko pismo v svojem originalnem videzu, ali pravzaprav verodostojna kopija poslanega pisma, v desetih minutah prepotuje velike daljave in ga dobi naslovnik prej, ko pride pošiljatelj od pošte do svoje hiše. Za dopisnice je postopek mnogo lažji, ker jih ni treba odpirati in zapirati kot pisma. Ta način prenosa pošte zahteva določene formularje za pisma in kuverte, dovoljuje pa, da je lahko pismo napisano z roko ali pisalnim strojem.

Korenine

25

Dobrica Ćosić

„Ne lajaj, bradač radikalski! Tebe ničesar ne vprašam. Obračam se nate, župan: kje je občinski pečat?"

„Tukaj je občinski pečat!" Čadjevič se s pestmi udarja po prsih.

„In jaz ti ga vzamem!" stisne skozi zobe častnik in ustreli v Čadjevića.

Čadjević se zamaje, sede in se iztegne po zaledeneli gazi.

Aćimu so se usta odprla in odrevenela, stoji s palico, obešeno na levo roko, spet hoče nekaj zavpiti, pa se zdrzne ob drugi krogli, namenjeni njemu. Tola se zakadi z gorjačo nad častnika in ga oplazi po glavi. Še preden utegne častnik popraviti, da je zgrešil Aćima, pade in krikne:

„Streljaj v živo!"

„Ne, vojaki! Stojte, otroci!"

Vojaki slišijo Aćimov onemogli glas, stojijo odreveneli, negibno, prav tako kakor kmetje, zgneteni pod brestom, ki je v svojem starčevskem nesmislu z nekaj črnimi vejami nabodel nizko nebo.

Kakih sto korakov proč, bliže vojakom kot kmetom, naslonjen na plot, stoji Nikola in opazuje.

Vi niste ljudje, slepci, ovce, kaj ste se zgnetli v gručo? Tako vas bodo lahko nanizali, vse vas bodo preluknjali, en sam topovski izstrelek, črn kakor kučma, naj udari, kakor tedaj v šumatovski okop... Od Morave, iz koruze, pokanje in vrvež in mehurji dima, kakor da je vsako steblo koruze Turek, ki vleče iz dolge pipe, in jezno prhaje trešči topovska krogla v šilaste kole, namenjene trebuhom čerkeških konj, in kakor v vrvarjevi prodajalni so se razpredla črева, bela kakor da so jagnječja, potem jih zamažeta kri in prah rumene zemlje, nikoli več in nikjer ni videl take zemlje, niti prej, ko je rudaril za zlatom, vsi okoli njega so bili krvavi, medtem ko je častnik stal z vzdignjeno sabljo, zinil je, kakor da je krogla zletela iz njegovih ust, stoji in nič ne reče. Topovsko kroglo, samo eno potrebujete, slepci, da si najdete zaklon, da se zarinete globlje od tega bresta, črvi in ogenj so mu izjedli život, le kaj se vsi ne stlačite v brest, da ne bi tratili smodnika za vas, da bi vas zažgali. Prav nič ni škoda ne vas ne njega, ko je moja vstaja ugasnila in ko so Krivovirčani in Timočani pometali puške...

Naredniki ponavljajo povelje neodločnim vojakom.

Tudi vi ste klavrni vojaki in klavrni poveljniki! Kje imate trobentača, da bi zatrobil naskok? Polne hlače imate od tistega kupa nesreče pod posušenim in razklanim brestom. Mi pa smo bili v šumatovskem okopu obkoljeni od vseh strani, Turki so nas švrkali po temenu, Čerkezi so vreščali, kakor da jih derejo, klicali Alaha, kakor pijanci kličejo vlačuge, ker se podijo za drugim, tekli nad nas, poskakujoč nalahno kakor mladi volkovi, to je bila vojska, otroci, ki so, namesto da bi sesali pri materi, pili vino s Kavkaza, možje, ki so jedli kruh in lomili ženske v pasu na konjih v skoku, drobnoglavih in tenkonogih konjih, ki se prožijo čez strmine kakor srnjaki, to je bila konjenica, ne pa vi, štorkljasti pijanci, mi pa smo bili vojska, nismo Prerovčani, častnik je sicer imel brado, vendar ni bil vpijat Aćim Katić, trobenta je zarezala naskok, mi pa smo poskakali kakor zveri...

Raztreseno zagrmi salva, ena, druga, tretja, po kmetih, ki bežijo in kobacajo po snegu okoli blagajne, občine in votlega bresta.

Streli so se razigrali v Nikolu kakor bojni konji, ukresali so mu oči, izpod let je privrela preostala moč, roke so izruvale kol iz plota, zarine ga v sneg predse, skloni se naprej in tako ostane zagledan skozi dve bitki v sebi v eno strahopetno umiranje. Trobenta je rezala in prhala, vsi vetrovi na zemlji so se prerivali skozi njen pisk, dva ognja sta letela nadenj in v loku padla čez nož. Pozneje, ko se je zdanilo, je na svetlem zrnu, zarinjenem pod čelom, videl svoj obraz z dolgo brado, ozki, toda veliki in podaljšani obraz, in se ustrašil samega sebe, ko se je videl v mrtvih Turkovih očeh, pest pa mu je bila polna rdečega blata... V moji vstaji ljudje niso tako bežali, ne obračajte jim hrbta, telički, kaj niste pripravili pušk, ruvajte plotove, udarite, udarite! Stoka: ne bežite!... Da si vsaj otroci zapomnijo vaš nauk. Tudi oni ne bodo znali hoditi po dveh nogah...

Vojaki se podijo, lovijo kmete, zmerjajo jih in tolčejo s kopiti in streljajo na tiste, katerih ne morejo dohiteti.

...Janičarji! biriči, gnoj srbski! Jaz sem polovljene Čerkeze in turške vojake hitro klal in streljal vedno v srce, zakaj v njem je junak in mož; nikoli jih nisem mučil in pretepal...

Nekaj vojakov se zaganja proti puškinim cevem svojih tovarišev, streljajo v zrak, branijo kmete in se rujejo s tistimi najbolj besnimi v sivih plaščih.

...Tudi vi ste se razdelili na stranke, kje je vaš vojaški red in disciplina? Lepe pesmi vam bo prepevala

Moderna živinoreja v Sloveniji

Pod vodstvom strokovnjakov sem imel priliko, da sem se seznanil z razvojem živinoreje v Sloveniji. V radovednosti, koliko se tamošnja živinoreja razlikuje od naše, se nas je večje število podalo na pot po Sloveniji. Pričakovali smo, da bomo mnogo videli, a kar smo videli, je presegalo naša pričakovanja. Edino, kar nas je toplo, je bil čas, katerega smo si veliko prepičlo odmerili.

Prvo, kar smo opazili, je daleč v bodočnost segajoče načrtovanje, s katerim se v Sloveniji lotevajo vseh problemov. Da navedem kar en primer. Vzhodno od Ljubljane smo videli moderno klavnico, ki so jo pred nedavnim dogradili. V njej lahko letno zakoljejo do 100.000 svinj, 20.000 goved in 18.000 telet, kar zadostuje za oskrbo pol milijonskega mesta. Ljubljana ima danes samo 1/3 tega prebivalstva. Klavnici je priključena tovarna za izdelovanje klobas in za dosiranje mesa in klobas.

Povsem novo je za nas bilo pakiranje za prodajo pripravno razsekanega mesa v celofan. Vsak zavojček je točno označen. V prodajalnah je treba gospodinjam samo naročiti, da želijo n. pr. 1 kg govedine od stegna ali pol kg svinjskega zrezka in že jim z zaželjenim postrežajo iz hladilnika, kjer so zavojčki spravljeni. Na ta način je zajamčena popolna čistoča jestvin. Razumljivo je, da je pakiranje pod strogim nadzorstvom strokovnjakov, ki od časa do časa tudi napravijo kontrole po mesarijah, če je meso v zavojčku res takšne kvalitete, kot je zunaj označena. Ta način prodaje so začeli šele pred kratkim uvajati in gospodinje se ga z veseljem poslužujejo.

Nedaleč od klavnice smo videli tudi klavnico za kuretino. Tam so nam pokazali stroj, ki s pomočjo dobrega tucata ljudi v teku ene ure zakolje, oskubi in očisti 500 kur.

Le umna živinoreja lahko zadošča zahtevam trga

Vse te klavnice pa bi bile brez pomena, ako ne bi od dobro organizirane živinoreje dobile dovolj klavne živine. In tako prihajam na pravo vsebino članka — na živinorejo.

Prvo, kar je za uspešno živinorejo potrebno, je prvovrstna plemenska živina, predvsem plemenjaki. Za denar, izdan v to svrho, živinorejcem ne sme biti žal. Slovenski gospodarstveniki, po vsem tem, kar smo na plemenjakih videli, pri nakupu plemenske živine niso bili skopuhi. Saj stoji v Sloveniji 112 prvovrstnih bikov, nakupljenih za drage denarje po vsej Evropi. Med njimi so zastopane pasme, ki jih v Avstriji poznamo samo po knjigah. Biki so razdeljeni na 7 hlevov po vsej Sloveniji od Gorice do Ptuja, od Kranja do Novega mesta. S semenom teh bikov so **lani umetno oplodili 170.000 krav, to je skoraj 70 %.** Veliko večji odstotek verjetno ne bodo mogli več doseči, ker so ostale krave po večini raztresene po gorah in grapah, kjer je umetno oplojevanje preveč od rok. Osemenjevanje v Sloveniji izvršujejo kmečki fantje, ki so v ta namen napravili posebne tečaje. Na razpolago so jim mali v Jugoslaviji izdelani Fiat-avtomobilčki. Veterinar poseže samo tam vmes, kjer krave radi bolezni ne ostanejo breje. Od te strani je torej za bodočnost poskrbljeno. Treba pa je še živinorejcev, ki vso to živino oskrbujejo.

Do sedaj so to po večini opravljali, enako kot pri nas, mali in srednji kmetje. Le-ti pa vedno bolj odhajajo v industrijo. Da bi bili mesta in industrijski centri založeni z mesom in mlekom, so kmetijske in zadružne organizacije v okolici takih centrov pričele graditi velike hleve. Ti hlevi so zgrajeni tako, da v njih z najmanjšo mogočo delovno silo vzredijo in pitajo čim več živine. Krma sestoja v glavnem iz silaže, pri čemer za gradnjo silosov ne izdajajo preveč. Tam, kjer je svet ilovat, skopljejo v breg jarek, v katerega ob stalnem tlačenju s traktorjem dovažajo travo. Po tamošnjih izkušnjah pri siliranju ni treba dodajati nobenih soli in tudi ne koruze. Silaža se vedno pravilno kisa, glavno je, da je trava temeljito stlačena. Na peščeni zemlji imajo silosi betonirane stranske stene in tla. V silose spravljajo predvsem 1. in 3. košnjo. Drugo košnjo posušijo, ker je tedaj vreme navadno najbolj stanovitno.

Živina je spravljena v velikih hlevskih skupinah. Krave so v zaprtih a dobro zračenih hlevih. Drobnico pa držijo v popolnoma odprtih hlevih. Seveda so za gradnjo hlevov poiskali prostor, kjer je zavetje.

Krave, ki dajo v mleku na leto povprečno nad 200 kg masti

Najbolj nas je zanimalo 700 Jersey-krav. So to drobne kravice angleškega plemena, ki dajejo letno povprečno 3.600 l mleka s 6 % masti. To se pravi, da producira vsaka teh krav letno polovico svoje lastne teže v obliki masti. Samo te krave dobavljajo Ljubljani dnevno blizu 7.000 l mleka in to 6%-nega. Verjetno pa takega ne dajejo na trg, ker bi bilo premastno.

Telet običajno ne koljejo, ampak jih postavijo na pitanje ali pa jih vzamejo v plemensko rejo. Videli smo hlev z dolgimi vrstami mladih bikov, ki jih z 12 do 14 meseci zakoljejo. Tedaj tehtajo med 400 in 450 kg. Lani so takih bikcev v Sloveniji zaklali preko 14.000. Njihovo meso je najboljše kvalitete in ga z lahkoto izvažajo v Italijo in Anglijo. Je to takozvani »Baby beef«, s katerim so tudi pri nas pred nekaj leti začeli, a je potem spet vse potihnilo, ker verjetno naša neenakomerna kvaliteta živine le ni odgovarjala željam inozemstva. Neenakomerna kvaliteta ima svoj vzrok v tem, ker pri nas skoroda vsaka žival raste in se razvija pod drugačnimi okoliščinami. To v Sloveniji odpade. Da je res meso vse enako dobre kvalitete, smo se prepričali v klavnici, kjer smo videli dolge vrste razpolovljenih bikov, kjer je bil en kos enak drugemu. Cela »partija« je bila namenjena v Italijo.

Na drugem kraju smo našli novo zgrajeno veliko taborišče **s 400 brejimi svinjami in dojnicami.** V hlevu so bile same švedske svinje s številnim zarodom. Hlevi so leseni, svetli, prijetno zračeni in topli, predvsem pa suhi. Občudovali smo zdravje teh mladih prašičkov. Na vprašanje če je pri prascih kaj bolezenskih izpadov, je navzoči veterinar odgovoril, da jih ni, ker dajejo brejim svinjam in dojnicam profilaktično hrano z vsemi potrebnimi snovmi za zdrav in krepak zarod. Razen teh 400 plemenskih svinj je bilo v tem taborišču še 4.000 pitanih prašičev. Število teh bodo povišali na 30.000. Sorazmerno s tem bodo povišali tudi število dojnic.

Perutninarstvo na novih poteh

Ker danes, enako kot pri nas, po vsem svetu polagajo veliko pažnjo na kuretino, smo se tudi v Sloveniji zanjo posebej zanimali. Našli smo jih v Zalogu v novo zgrajenih mogočnih hlevih, v katerih se na enkrat nahaja 156.000 piščancev. Te v Sloveniji koljejo že z 1 do največ 1.2 kg teže. Taki piščanci imajo še nežno meso. **Ker je letna produkcija zgoraj omenjenega hleva blizu 1 milijona piščancev,** je razumljivo, da je nedaleč od tam zgrajena uvodoma omenjena klavnica z zmogljivostjo 500 komadov na uro celo leto polno zaposlena.

Da ostanemo pri kurjereji, naj še omenim, da smo v Neverkih na Krasu videli še večjo farmo s preko 100.000 jarkicami in kurami-jajčaricami, ki so spravljene v 24 velikih barakah po 1.000 m². Ta farma razpošlje po Sloveniji letno 8 milijonov enodnevnih piščancev v razna pitališča in 1 milijon na kmete za pleme. Kure so preko 3 kg težke amerikanke, ki jih križajo z drugimi težkimi petelini, da so kure-potomke tem boljše jajčarice, kar je itak znano.

Ta farma se nahaja pod vodstvom špecializiranega agronoma in veterinarja, ki se bavi samo s kurjimi boleznimi in z vprašanjem, kako preprečiti nastop raznih nalezljivih bolezni.

Da bo farma, ki je zgrajena po ameriškem vzorcu, čim bolj rentabilna, bodo ob njej zgradili tovarno za mletje, mešanje in proizvajanje kurje krme. Tudi novo klavnico, podobno oni pri Ljubljani, nameravajo zgraditi, ker bodo pozneje tudi tukaj postavili pitališča.

Naj ob koncu še omenim, da smo si ogledali tudi svetovno znane hleve Lipicancev v bližini Trsta. Dve vojni sta jih iz te zemlje pregnali a z vstrajnostjo in ljubeznijo do tega lepega in plemenitega konja so v Lipici hleve spet obnovili in napolnili. Najbolj znani so ti konji po svojih nastopih v dunajski dvorni jahalnici. Danes kupujejo Lipicance ljubitelji konj po širnem svetu.

Moderna živinoreja v Sloveniji je koncentrirana na malo število velikih živinorejskih zadrug, ki bodo morale v bodoče nositi glavno breme zalaganja mest in industrijskih središč z mesom in mlekom ter izdelki iz njih. Svetovni razvoj namreč kaže, da mali in srednji kmet ne bosta več kos konkurenci velikih. Zato se obračata stran od zemlje k industriji in mestom. Samo tisti, ki bo pravočasno prišel do spoznanja, da je v skupnem delu rešitev za vse, se bo mogel obdržati na svoji zemlji.

Dr. Luka Sienčnik

Že sedaj se brigajmo za gradnjo silosov

Kmetovalci, ki še nimajo silosov za zeleno krmo in ki jih mislijo letos zgraditi, morajo ta svoj namen do 31. januarja 1961 sporočiti načelniku krajevnega kmečkega odbora ali okrajni kmečki zbornici. Svoj namen lahko sporočijo tudi neposredno kmetijski gradbeni zadrugi (Landwirtschaftliche Baugenossenschaft) v Celovcu, Museumgasse 6.

Za gradnjo silosov je tudi letos na razpolago agrarno investicijsko posojilo, ki ga je treba proti 3 % letnih obresti vrniti tekom 10 let. Podrobna pojasnila glede dosege teh posojil dajejo okrajne kmečke zbornice in kmetijska gradbena zadruga v Celovcu.

Za lažjo kalkulacijo stroškov gradnje silosov bodi povedano, da kmetijska gradbena zadruga računa kubični meter silosnega prostora po 15 šil. V tej ceni je zapopaden potrebni gradbeni material (železo, cement, intertol), posojilo silosnih opažev in delo gradbenika. Izkop jame, dovoz gramoza, prevoz gradbenega materiala in pomožni delavci v navedeni ceni niso zapopadeni. S tem povezane stroške nosi kmetovalec sam.

Do 31. januarja 1961 je treba na istih mestih prijaviti tudi predvideno gradnjo gnojišč, gnojničnih jam in silosov za krompir. Pod podobnimi pogoji, kakor gradnja silosov, znašajo stroški gradnje na kubični meter prostora pri krompirjevih silosih 140 do 210 šilingov, pri gnojničnih jamah pa 180 do 240 šilingov.

---

mati, Turki pa bodo spet mendrali Srbijo kakor pšenico...

Iz ulice z vzdignjeno sekiro priteče kmetica. obraz se ji je zavezal v vozel in stisnil v podkve čeljusti, brez besede se zažene nad vojake, le-ti se razpršijo, njena sekira se poganja in se zariva v sneg, in spet pada; žena obstane, iskaje tarčo za udar, zagleda čredo konj, privezanih k plotovom, in se zažene nadnje.

Ti pa, ti, sestra! Vidi se, po pomoti so zakovali moško srce vate, udari vsaj ti, ženska, ko je Prerovo brez moških. Ej, ko bi te bil mlajši nekoč srečal, razbijaj biriške glave, ko tega ne delajo tisti, katerim te je bog namenil za sedlo, kaj ste vi srbska vojska, ko bežite pred sekiro in žensko!...

Ženska s sekiro udarja konje po križih in trebuhih. zazija meso in poteče kri, konji vriskajo, udarjajo s kopiti, trgajo vajeti in v skok dirjajo po poti, kjer so se tudi plotovi poskrili v sneg, dva vojaka sta se pognala proti ženi, ta obstane, vozel na obrazu se ji stisne, gleda ju modras, preden useka, sekira se ji izmuzne iz rok, ona se obrne in počasi odide po poti za konji.

„Streljaj!" vpije vojak tovarišu.

„Streljaj ti," odgovarja ta.

„Ne omadežuj orožja!" sika Nikola, ne da bi se ganil, in drži kol zapičen v sneg.

Vojaka ga zmedeno gledata, opsujeta mu ženske otroke, odideta k mrtvemu vojaku in se nagneta nadenj. Streljanje je postalo redkejše. Stoke ranjencev duši tarnanje žensk po vasi.

...Moja vstaja je bila drugačna. Nikola onemoglo sede v sneg, ne da bi izpustil kol.

Aćim stoji na poti vzravnan, negiben, posajen med mrtvega Čadjevića in omedlelega častnika z okrvavljenim čelom.

...Od strahu nisi mogel niti pasti v sneg, vpijat! Vstaje se ne netijo iz kljubovalnosti. A kaj bi ti, Aćim, storil, ko bi jaz temu ljudstvu povedal, zavoljo česa se mrliči črnijo po snegu?...

„Ti, bradač, si kriv te nesreče!" — vojak zavihti kopito, gleda ga in izbira, kam bi udaril.

Nikola mladeniško skoči in steče k Aćimu.

„Ne omadežuj mladosti, vojak!" ponovi dvakrat.

Aćim zagleda Nikola, ne premakne se in zašepeče: „Udari sinko."

Nikola se iztegne med njega in vojaka.

„Jaz sem močnejši," reče mirno.

Vojak z nizkim čelom in globoko vsajenimi očmi, drobnimi in črnimi, ga gleda zaničljivo, pa spusti puško k nogi in pristopi, da vzdigne častnika. Nikola se obrne k Aćimu:

„Sramota se ne zbriše s sramoto."

„Kje je moja palica?... Ljudje, kje je moja palica?" se ozira Aćim naokoli.

Za to ga narednik opsuje in udari s kopitom med rebra. Nikola pokima. Starec, skrčen za blagajno, se vzdigne in steče po poti navzdol. Nikola se odmakne, zagleda Steva Čadjevića, iztegnjenega na gazi, šepne: „Ej, pri bogu, padel je najlepši mož v Prerovem."

Za občino je Tola podrl vojaka, okobalil ga je, sedi mu na prsih in ga davi z obema rokama. Vojak kolobari z očmi in se ne brani več. Tolu se vojak smili, popusti ga, da vdihne, sliši strel in ga spet stisne. Popusti ga, se zasuče, vidi, da vojaki podijo kmete, spet ga stisne in mu tlači glavo v sneg. Potem spet popusti:

„Ali ne boš streljal name?"

„Ne bom..." grgra vojak.

„Na življenje tvojih otrok?"

„Na življenje mojih otrok."

Zagleda se mu v oči; podoben je Mijatu.

„Ali poješ z goslimi?"

„Znam."

Strel. Tola ga stisne z vso močjo. Vojak se zvija, streljanje preneha. Tola zrahlja roke. Vidi: vojaki lovijo in vežejo kmete.

„Hajdi, odpelji me in me zveži," jeclja. „Ne bodi nečloveški. Štiri sinove imam. Siromašen človek sem, dninar... Če me ubiješ, mi bo otroke pobrala lakota. Jaz pa bi te bil doslej stokrat lahko zadavil."

„Ne bom te."

„Prisezi mi na otroke."

„Na življenje mojih otrok."

„Nimaš otrok," drhti. „Zadavim te!"

„Imam."

Njegove oči niso hudobne, misli Tola in mu gleda v zenice.

„Toda puško moraš pustiti tukaj."

„Bom."

Vojak vstane, naglo zgrabi puško in jo nameri v Tola, ta hoče zbežati, noge so mu odpovedale, stoji, maje se in čaka strel.

„Pretrgal si mi požiralnik. Ves vrat mi je moder," komaj govori vojak, pa ga z vso močjo udarja s kopitom med rebra in žene proti Aćimu.

(Nadaljevanje sledi)

MARTA GROM:

SESTRI

Na steni je bila ura...

Z mrzlično naglico je štela udarce: eden... dva... tri... štiri...

„Čez pol ure odpelje vlak..." je pomislila.

Iz omare se je ponujala suknja, iz kota so vabili čevlji... Ni se mogla upirati. Oblekla je plašč, obula čevlje...

Sneg je naletaval in burja je pela svojo pesem. Hitela je po zasneženi cesti in se zavijala v veliko starinsko ruto.

Nekje v dalji je zaukal vlak... Tekla je hitreje, vedno hitreje. Ni čutila znojnih kapljic na čelu, ne snega v čevljih...

Brez vozovnice je planila na vlak. Skočila je na stopnico, odprla črna, umazana vrata, ki so čudno smrdela po petroleju...

In že je vlak enakomerno sopihal...

Sedela je v kotu ozkega kupeja in gledala v ples snežink, v ljudi, v hiše, ki so s čudovito naglico bežale mimo nje...

Iz žepa je potegnila drobno vizitko. Ni čitala novoletne čestitke, strmela je le v stavek, morda slučajno pripisan, kar tako, nehote...

„...Po devetih letih smo se iz Beograda preselili v Ljubljano. Pridi kaj naokrog... Sestra Vilma...

Naslonila se je na leseno steno, zaprla oči. Pred njo je zaživela njena mladost. Videla je njo, Vilmo... Bila je ljubka, srčkana lepotica, oboževana, ljubljena doma in drugod...

Minka se je trudno nasmehnila.

„Ne... Vilmi nisem podobna. Nikdar nisem bila lepa. Bila sem povprečna deklina, ena od mnogih, ki jih srečujemo v vsakdanjem življenju..."

Vlak je znova zaukal. Naznanil je predor. Iz nasprotnega kupeja je bilo slišati smeh.

„Zavoljo lepotnih razlik sem bila včasih nesrečna..." se je Minka posmejala v sebi. „Smešno. Zavoljo lepotnih razlik... In vendar..."

Preteklost oživi, kadar bi človek to najmanj hotel. Nehote se je Minka spomnila, da je v mladosti vedno nosila cajgaste obleke.

„Vilma je nosila svilene, volnene..." se je rogalo nazaj v njej.

Spomnila se je otroških neumnih solz. Kako je jokala in sovražila svoje močne kmetiške čevlje...

„Zakaj ima Vilma lakaste z visokimi petami..." je takrat ihtela.

Misli so se nizale druga za drugo. Pred Minko je zaživela njena prva ljubezen: Dvoril ji je mlad študent-akademik. Vilma se je takrat smejala:

„Saj veš, da se norčuje iz tebe..." je rekla. „Preveč si nerodna, preveč..."

Takrat je Minka sovražila študenta, sebe, Vilmo, a najbolj ji je bila odvratna njena lepota.

„Bili sva si vedno nekam tuji... Morda prav zavoljo tiste neumne lepotne razlike, zavoljo lakastih čevljev, svilenih oblek..."

„Vozne listke, prosim..."

„Zamudila sem..."

Odštela je denar za vozovnico in še kazen je plačala.

„Vedno se je rahlo norčevala iz moje nerodne kmetiške zunanjosti..." ji je krožilo po glavi.

In kot bi se šele tedaj zavedla; zazrla se je po svoji obleki. Kot vedno: bila je iz cenenega, že obnošenega blaga, stari nedeljski čevlji so že izgubili obliko... V zadregi je za hrbet porinila oguljeno torbo, kot bi se bala, da se bo lepa sestra tudi tedaj sramovala pred njo, pred Minko, pred njeno preproščino...

Vlak je obstal. Trenutek je stala negotovo, a že je zgrabila svojo revno torbo in planila po stopnicah. Ko je tekla po ljubljanskih ulicah, so se grenki občutki iz kupeja razpršili. V duhu je že videla njen, Vilmin obraz. Že je čutila njeno mehko negovano dlan, uživala je vonj po finem lahnem parfumu, ki je tako prijetno zaudarjal po vijolicah. V duhu je videla male našminkane ustne, videla je tiste velike temnomodre sanjave oči, mali, pravilni nosek, mehka samo bežno našminkana lica, katera je obkrožal venec črnih svetlikajočih se kodrov...

Obstala je pred zaklenjenimi vrati. Vse je bilo tiho. Za zimski čas je bila še zgodnja ura... Že je hotela oditi... hotela je, da se vrne kasneje... ali pa nikoli... Nekaj mrzlega jo je obdalo...

„Ali me v resnici želi? Ali bi ji bilo ljubše, da bi me ne srečala... vsaj tako ne..."

V tistem hipu je za zaklenjenimi vrati zaklical droben glasek:

„Mamica... zbudil sem se..."

Očitno; bil je njen sinek. Minka ga še ni videla.

Nežni glasek jo je ganil. Ni se mogla premagati. Roka se je sama sprožila in pritisnila na gumb.

„Brrr..." je zabrnelo po hodniku.

Stala je v strahu in pričakovanju.

„Milanček, ostani na toplem..."

Bil je njen glas. Še je bil mehak in nežen, samo nekam globok se ji je zdel, skoraj tuj.

Ključ v vratih je zarožljal in šele tedaj se je Minka zavedla, kako je v vsem času hrepenela po njej, po sestri, po njeni ljubezni.

Stala je pred njo in niti besede ni spravila iz sebe. Nekaj trpkega jo je spreletelo. To ni bila njena lepa sestrica! To niso bile njene tople mehke roke, to ni bil njen nežni obraz, ki je očaral vsakogar. Pred Minko je stala bleda, shujšana ženska, utrujena, nekam mrzlih oči. Njene roke so bile uvele in izpod prozorne kože so pronicale modre žile.

„Minka, ti si..."

Njen glas je bil nežen, topel; nekaj materinskega je bilo v njem in tudi s tistim glasom ji je bila tujka.

Krepko jo je stisnila k sebi. Na njeni rami je skrila solze.

„Mamica, kaj pa..."

Na pragu je obstal mali deček, štirih let. Z velikimi modrimi očmi je strmel v tujo žensko pred seboj, ki mu je bila teta.

Planila je k njemu, ga dvignila, prižela v svoje naročje.

Sedeli sta si nasproti in skoraj začudeni strmeli druga v drugo. Morda sta druga drugi v obrazu iskali tisto prejšnjo podobo...

„Pa nisi bolna..." se je utrgalo iz Minke.

Zasmejala se je.

„Zakaj..."

Bila je v zadregi.

„In ti, si zdrava..."

„Hvala... sem...," je Minka komaj spravila iz sebe.

„Čas teče... in ljudje se spreminjamo... staramo se...," je skoraj trdo rekla Vilma.

Že se je Minka vračala. Sedela je v vlaku in razmišljala:

„Da... staramo se... Ostareli smo... Gube so se zarezale v njen in moj obraz... Starost ne prizanaša nikomur... niti lepim, niti grdim ljudem..."

Doma je obstala pred ogledalom... Da... Gube so prepletale tudi njeno lice, tudi njene oči so bile blede in udrte... ustne so bile spokane... V tistem hipu je Minka prvič uzrla v svojem obrazu starost.

Dvignila je roke, se nagnila skozi okno in vdihnila sveži zrak... Po vsem životu jo je spreletel mraz... Sklonila se je k pečici, v kateri je veselo plapolal ogenj... Njene tresoče roke so se približale toplemu žaročemu zublju...

„Da, stara sem... stara..." je tiho dahnila.

Zasmejala se je.

„Le zakaj tega nisem opazila prej... Morda zato, ker vesele mladosti nisem užila... Vedno sem čakala, da pride... Morda sem mislila, da se pripelje v zlati kočiji... da prijaše na belem vrancu..."

Strmela je nekam v prazno.

„In vendar... mladostna sreča se je izmuznila z moje poti, šla je po stranskih potih bolečin in solza, šla je preko zatiranja, zaporov, srečala je vojno; tisto kruto, krvavo... Potem se je za hip ustavila in spet je bežala naprej... vedno naprej preko samote, potem se je zrušila in še poslednje, kar je ostalo, se je sesulo v črepinje..."

Minka ni slišala ne burje, ne vriskanja mladih veselih ljudi.

„A jaz sem še čakala na svojo mladost..." je tiho mlela v sebi. „Čakala sem verno, kakor čaka otrok na prvi sneg... Niti pomislila nisem, da gre mladost lahko mimo mene... In vendar, šla je... Namesto nje je tiho in neopazno prikrevsala v moje življenje starost... In starost se je zajedla v moje lice..., starost se je še bolj zajedla v moje srce..."

Tema je že bila, a v njeni duši ni bilo več pričakovanj. Kot starka se je nasmehnila tiho in vdano in ni pričakovala ničesar več...

Iz zimske beležnice

S severne strani
ni še bilo
solznodolskih sinic.
Zunaj je
decembrski largo
izzvenel.
Na suhem
si ležijo
mnogi žuljave roke
in na toplem
bogati
debele dobičke.
Dobra je pesem viharja,
ki bo izruval,
kar nima resničnih korenin!

Val. Polanšek

Misli o ljubezni

Ljubezen, kakor jo zapažaš v družbi, ni drugega kot izmena dveh domišljij in stik dveh kož — povrhnic. (Champfort)

*

Ljubezen je izmed vseh strasti najmočnejša, saj napada istočasno glavo, srce in telo. (Voltaire)

*

Ljubezen je edina strast, plačljiva z denarjem, ki ga kuje sama. Je kot vročica, pojavi se in izgine, ne da bi imela pri tem najmanjši delež. (Rousseau)

*

Strgajte ljubezni njeno krinko z obraza in vrnili boste človeštvu mir. (Rousseau)

*

Ljubezen da duha; vzdržuje se z duhom. Za ljubezen je potrebna spretnost. Vsak dan izčrpava načine ugajanja; in vendar je treba ugajati — in tudi ugajamo. (Pascal)

*

Čim več ima kdo duhovitosti, tem več izvirnih lepot odkrije. Ne sme pa biti zaljubljen; kajti kdor ljubi najde eno samo. (Pascal)

KURT FRIEDSBERG:

Janningsova palica

Kizbaum si je ogledoval izložbo starinarnice, ko ga je nekdo nagovoril. Presenečeno se je ozrl in vprašujoče pogledal malega moža. »Ali niste...?« Hitremu pogledu na izložbeni izvesek je sledil vesel nasmeh. »Seveda, Engelmayer. Kaj takega. To ti je slučaj. Tu imate torej svojo trgovino?«

»Tako je,« je odgovoril starinar, »že pol leta. Utegnete? Vstopite vendar!«

»Kaže, da vam gre prav dobro,« je rekel Kizbaum, potem ko sta obudila stare spomine, kar je ob tako nenavadnih srečanjih običajno. »Polno lepih stvari imate v trgovini.«

»Kaj še, saj nihče nima denarja za nakupovanje. Že tedne stojim v trgovini in zaman čakam na kupce. Res težko je, vedno je teže,« se je bridko pritožil starinar.

Kizbaum je bil človek, ki je imel razumevanje za težave soljudi in razen tega je imel vedno kopico idej in domislic v glavi. Tako je svetoval prijatelju, naj se posluži reklame, ki je, kot pravijo, »duša trgovine«.

»Nič novega mi ne svetujete, poskusil sem že,« je odgovoril Engelmayer, »toda uspeha ni in ni. Poglejte si to palico, skoraj nova je in stane le deset šilingov. Le kje dobite kaj takega za to ceno? Nikjer! In vendar ni kupcev.«

»Ker je ne propagirate. Storiti morate tako kot filmski producent, ki povzdiguje svojo filmsko zvezdo.«

»Saj vendar ne snemam filmov in tudi nobene zvezde nimam,« je vzkliknil starinar.

Gospod Kizbaum se je pretkano nasmehnil: »Ta palica je vaša zvezda. Postavite jo na vidno mesto v sredino izložbe in pripnite nanjo listek z napisom: EDINSTVENA PRILOŽNOST, PALICA EMILA JANNINGSA, CENA STO ŠILINGOV. Presenečeni boste, tako hitro se bodo našli kupci. Nato ponudite to vazo kot nekdanjo last Metternicha ali kakega drugega slavnega moža, nato pa to kopalno kad, ki je brez dvoma Rotschildova zapuščina. Tako se boste kaj hitro iznebili vse stare šare, bodite prepričani, da se vedno najde bedak, ki se ujame na take limanice.«

Starinar se je prijatelju zahvalil za nasvet in mu obljubil, da se ga bo v prihodnje poslužil.

Štiri tedne pozneje je Kizbaum praznoval rojstni dan. Poleg drugih daril je ležal na mizi podolgovat zavitek. Ko ga je odprl, je zagledal palico. Presenečenje je bilo res veliko. »Veseli me, da sem tokrat zadela pravo,« je ponosno rekla žena. »Pri tvojem revmatizmu ti bo ta palica dobro služila. In razen tega,« je pristavila skrivnostno, »je to prava posebnost, uporabljal jo je Emil Jannings. In dobila sem jo za smešno ceno, koliko misliš, da sem plačala?«

»Sto šilingov,« je brez ugibanja odgovoril mož.

»To bi bilo vendar zastonj, pomisli, čigava je bila. Dve sto šilingov ne bi bilo preveč. Dobila pa sem jo za sto petdeset šilingov.«

»Odlično!« je pripomnil obdarovanec.

Ta pohvala ni veljala ženi, pač pa starinarju Engelmayerju.

Za dobro voljo

Ribičeve težave

„Videl sem krapa na olju, na rižu, na čebuli, na žaru, samo na svojem trnku ga še nisem videl!"

Na divjem zapadu

Neka restavracija v Teksasu ima razobešen tak napis:

„Če je naš zrezek za vas pretrd, takoj izginite iz lokala! To ni revstavracija za slabiče!"

Premalo in preveč

„Veste, naši gostje se priložujejo, da so porcije pečenke tako majhne kot fižol."

„Eh, kaj — gostje zmeraj preveč vidijo!"

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 Celovec, petek, 13. januar 1961 Štev. 2 (97..)

Nagradni križanki za praznike:

Podeljenih je bilo deset nagrad

Dve nagradni križanki smo objavili za praznike — eno za odrasle, drugo za otroke — in za vsako razpisali po pet nagrad v obliki lepih slovenskih knjig. Pred enim tednom je rok za pošiljanje rešitev potekel in smo medtem pregledali, kdo je poslal pravilno rešitev ter si s tem pridobil pravico, da bo upoštevan pri žrebanju za razpisane nagrade.

Rešitev smo tokrat prejeli več, kot pri kateri koli drugi nagradni križanki doslej. Posebno razveseljiva je bila udeležba med odraslimi, pa tudi med mlajšo generacijo je opaziti veliko zanimanje za reševanje ugank. Seveda je bilo med kupom poslanih rešitev tudi precejšnje število takih, ki niso bile popolnoma pravilne in smo jih morali zato pred žrebanjem izločiti. Morda bi kot zanimivost navedli dejstvo, da je bil odstotek pravilnih rešitev bistveno višji med tistimi, ki smo jih prejeli iz različnejših krajev Koroške kot pa pri onih, katere so nam poslali bralci našega lista v sosedni Sloveniji.

Povedati moramo tudi to, da je sestav križanke pri nekaterih besedah dopuščal različne rešitve. Zlasti velja to za žensko ime pod 14. navpično, kjer so reševalci navedli kar cel seznam imen, pa smo morali rešitve kljub temu priznati za pravilne, seveda če niso vsebovale kakih drugih napak. Ko že govorimo o napakah: pretežna večina pogrešk ni izvirala iz tega, da reševalci ne bi pravilno razumeli ene ali druge besede, marveč so očitno nastale samo zato, ker so se reševanja lotili preveč površno, to se pravi, da niso dovolj pozorno pregledali navedene opise posameznih pojmov. Poleg tega pa je bilo pri nekaterih rešitvah iz iste družine ali iste vasi opaziti enake napake, kar dokazuje, da so se reševanja lotili skupno in tako tudi skupno zagrešili enake pogreške.

Posamezni reševalci so skupno z rešitvami križanke poslali uredništvu tudi prisrčna pisma, za katera se jim tem potom zahvaljujemo. Vsem tistim, ki so potožili, da so že večkrat poslali rešitve, ne da bi bili prejeli nagrado, pa moramo povedati, da o tem ne odloča uredništvo, marveč žreb, ki je včasih res precej muhast. Za nagrado pač še ne zadostuje pravilna rešitev, temveč je treba imeti tudi še malo sreče.

Da, sreča! Naj končno povemo, komu se je nasmehnila tokrat, saj vemo, da že vsi nestrpno pričakujejo, če se bo v seznamu izžrebanih nagrajencev pojavilo tudi njihovo ime.

Nagrade za odrasle prejmejo naslednji reševalci:

Karl Ogris, Bilčovs;
Jože Jesih, Rudnik 30, Ljubljana;
Milka Kolenik, Cirkovče pri Pliberku;
Miha Pak, Plešivec pri Kotmari vasi;
Franc Keuschnig, Št. Jakob v Rožu.

Pri nagradi za otroke pa so bili izžrebani:

Jožica Kalan, Huje pri Kranju;
Milica Šest, Št. Jakob v Rožu;
Greti Rutar, Sveče;
Ana Hrvatin, Dvori nad Izolo;
Mirko Isop, Celovec.

Za teh deset reševalcev odnosno reševalk se je trud vsekakor izplačal. Pa tudi za vse ostale ni bil zaman, saj so se pri reševanju lahko spet kaj naučili, kar jim bo koristilo drugič, ko bomo spet objavili kakšno nagradno križanko.

V kolikor so nagrajenci doma na Koroškem, jih prosimo, da svoje nagrade dvignejo v uredništvu (Gasometergasse 10/I) vsaj do konca tega meseca, ostalim pa jih bomo poslali po pošti.

Medtem ko nagrajencem čestitamo, vsem reševalcem zagotavljamo, da bomo ob prvi priložnosti spet zastavili primerno uganko ter razpisali lepe nagrade. Zato naj tistim, ki tokrat niso imeli sreče, velja naslednje: Le potrpljenje, prihodnjič boste morda vi med tistimi, ki se bodo veselili nagrade!

Končno pa moramo tudi povedati, kako je morala izgledati rešitev, da je bila pravilna:

REŠITVE NAGRADNIH KRIŽANK

Vodoravno: 1. pero; 4. Visoke Ture; 12. žoga; 15. obrv; 16. srna; 17. epik; 19. AAT; 20. SAP; 22. ti; 24. ol; 25. da; 26. rok; 27. Rim; 28. os; 29. se; 30. ep; 32. rž; 34. rti; 36. ven; 45. enak; 46. Eros; 47. olje; 48. ovna; 50. enak; 18., 38. in 49. Za praznike in Novo leto želi vse najboljše vaš Vestnik!

Navpično: 1. pozen; 2. ropa; 3. obrat; 4. vrat; 5. IVZ; 6. osi; 7. Krk; 8. ene; 9. TAI; 10. Ren; 11. epos; 12. žival; 13. okop; 14. Adela; 21. kos; 23. ime; 24. ose; 25. dir; 28. ostro; 29. stena; 31. pelje; 33. žvenk; 34. ržen; 35. ilav; 36. volk; 37. njen; 39. Ika; 40. sev; 41. ere; 42. nos; 43. Ast; 44. boi.

„Sneženi mož"

Vodoravno: 1. oko; 3. da; 5. as; 6. vsipa; 9. eni; 10. žir; 11. letos; 13. len; 14. dom; 16. ilo; 17. kum; 19. piš; 21. močim; 23. ŽES.

Navpično: 2. kri; 4. av; 5. aa; 7. snežni mož; 8. prirodopis; 11. le; 12. SO; 13. lok; 15. miš; 18. um; 20. im; 22. če.

ŠPORTNI SLOVENSKI vestnik ŠPORTNI SLOVENSKI vestnik

Hokej na ledu:

Državna prvaka Avstrije in Jugoslavije sta začela boj za ponovno osvojitev naslova

Tako v Avstriji kot tudi v Jugoslaviji se je začelo državno prvenstvo, v katerem se dosedanja prvaka KAC in Jesenice spet borita za osvojitev častnega naslova.

Celovški atletiki, ki so se za prvenstvo temeljito pripravili, v prvih treh igrah niso posebno presenetili. Prvo tekmo so odigrali proti ekipi iz Leobena in jo premagali z rezultatom 12:0, toda že v drugi tekmi proti Dunajčanom so morali spoznati, da so tudi nasprotniki lahko dobri igralci; le s težavo je Celovčanom uspelo, da so si priborili zmago 4:1. V tretji tekmi pa so se srečali z moštvom iz Kitzbühela, ki se je končala z rezultatom 6:1 za Celovčane.

Jeseničani so odigrali prvo tekmo v okviru državnega prvenstva proti Zagrebčanom in jih prepričljivo premagali z nenavadno visokim rezultatom 30:0. Po prvih tekmah vsekakor lahko ugotovimo, da imajo Jeseničani mnogo bolj realne izglede, da si ponovno osvojijo naslov državnega prvaka.

SMUČANJE:

V Feldkirchenu dominirali Italijani

Na smučarskih tekmah v Feldkirchenu so se Italijani pojavili s svojo elito, ki si je osvojila vsa prva mesta v skokih, medtem ko je v smuku zmagal štajerski tekmovalec. Med skakalci so bili tudi člani zahomškega Športnega društva, med katerimi se je najbolj izkazal Tine Wiegele, ki je s skokoma 43,5 in 40,5 m dosegel oceno 173,6 točke ter se tako med juniori uvrstil na mesto najboljčega Korošca.

Avstrijsko-nemška skakalna turneja

V Bischofshofnu se je zadnjo nedeljo zaključila največja srednjeevropska prireditev v smučarskih skokih — tako imenovana turneja štirih skakalnic. Zadnje prireditve se je udeležilo 65 skakalcev iz 11 držav.

Na tej turneji so tekmovalci iz Sovjetske zveze, Italije in Finske poskrbeli za lepa presenečenja, toda v zadnji tekmi je večkratni zmagovalec te turneje, Helmut Recknagel iz Vzhodne Nemčije, ponovno potrdil svoj sloves in si s skokoma 98,5 in 94 m ter oceno 230,7 točke osvojil prvo mesto, kar mu je omogočilo, da je odnesel zmago tudi v skupni oceni vseh štirih prireditev, pri katerih mu je bila priznana ocena 881,7 točke. Drugo mesto je zasedel avstrijski tekmovalec Otto Leodolter s skupno oceno 874 točk, tretji je bil Finec K. Kärkinen (862,1 točke) in četrti Čakadze (Sovjetska zveza) s skupno oceno 851,9 točke.

Športno društvo Št. Janž v Rožu

priredi

v nedeljo, dne 15. januarja 1961 s pričetkom ob 13.30 uri

Smučarske tekme

na Šentjanških Rutah

Razdelitev nagrad bo zvečer v gostilni pri Tišlerju.

Športniki in ljubitelji smučarskega sporta prisrčno vabljeni!

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 15. 1.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 16. 1.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zvočni obzornik — 18.00 J. F. Perkonig: Ugrabljena strd.

Torek, 17. 1.: 14.00 Poročila, objave. — Hišna imena v okolišu nekdanje graščine Humperk. — Koroške narodne.

Sreda, 18. 1.: 14.00 Poročila, objave. — Za ženo in dekle. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 19. 1.: 14.00 Poročila, objave. — Koroški kulturni pregled.

Petek, 20. 1.: 14.00 Poročila, objave. — Domači zbori pojejo.

Sobota, 21. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Sobota, 14. januar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Fantje, veseli bodite — 8.45 Širni pisani svet — 13.10 Tako je bilo svoječasno na Dunaju — 14.00 Pozdrav nate — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.20 Mladinska oddaja: Mi in tehnika — 16.45 Iz parlamenta — 18.10 Za delovno ženo — 18.55 Šport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Albert Herring", komična opera — 22.35 Pogled v svet.

Nedelja, 15. januar:

I. program: 6.50 Domači vrt — 8.05 Kmečka oddaja — 11.00 Veselo petje, veselo igranje — 12.15 Mednarodne smučarske tekme, Lauberhorn — 13.15 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 18.15 Mladina, poslušaj — 19.00 Šport — 20.10 „Sedmi fant", ljudska igra — 21.20 Parada solistov — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Šport.

II. program: 6.10 Vesele melodije — 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.05 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.15 Za avtomobiliste — 15.00 Operetni zvoki — 16.00 Plesna glasba — 19.10 Glasba za srce — 20.45 Prosimo, odložite — 21.45 Šport — 22.15 Svet jazza — 23.15 Tisoč taktov plesne glasbe.

Ponedeljek, 16. januar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Operni koncert — 14.45 Posebej za Vas — 15.30 Knižni kotiček — 18.35 Mladina in film — 18.55 Šport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 Prava gospodinja — 19.30 Odmev časa — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Koroška domovinska kronika — 21.15 Čarobna preproga — 22.10 Pogled v svet — 22.25 Teden pri Združenih narodih.

Torek, 17. januar:

I. program: 8.00 Koroški hišni koledar — 8.45 Domači zdravnik — 14.30 Koroško pesništvo — 16.00 Godba na pihala — 18.00 Prometna oddaja — 18.55 Šport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Radijska igra — 22.10 Pogled v svet — 23.00 Plesna glasba.

II. program: 6.05 Preden odidete — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 10.15 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Za prijatelja knjig — 17.45 Esperanto — 17.55 UNESCO — 20.00 Veseloigra — 20.30 Ljudstvo in domovina — 21.55 Šport — 22.15 Pozdrav z Dunaja.

Sreda, 18. januar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Melodije, ki ne izzvenijo — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Glasba za mladino — 17.10 Popoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.00 Od plošče do plošče — 19.15 Prava gospodinja — 19.30 Odmev časa — 20.15 Komorni koncert — 22.10 Pogled v svet.

Četrtek, 19. januar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Operetni koncert — 8.45 Avstrijci v tujini — 14.30 Ura pesmi — 15.30 Aktualna reportaža — 17.10 Pisan šopek melodij — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladina v poklicu — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Koroški gradovi — 21.10 Pojemo in pripovedujemo o deželi Drave — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Šport — 22.25 Plesna glasba.

II. program: 6.05 Preden odidete — 7.10 Beležke iz dnevnika — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 14.15 Znani orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Sodobna jugoslovanska glasba — 16.00 Svetovni cilj tehnike — 16.30 Glasba za mlade zaljubljene ljudi — 17.40 Ženska oddaja — 20.00 Avstrijski atomski raziskovalni center — 20.30 Glavni film se prične — 21.00 Pesmi prerije — 21.55 Šport.

Petek, 20. januar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.45 Zima v pesmi in glasbi — 13.10 Ljudska glasba iz Avstrije — 14.45 Komorna glasba — 18.00 Na zapečku — 18.15 Prosti čas je dragocen — 18.55 Šport — 19.15 Prava gospodinja — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halo! Teenagerji! — 21.00 Orkestralni koncert — 22.10 Pogled v svet — 22.40 Zaljubljene melodije.

II. program: 6.05 Mladi glas — 7.10 Beležke iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Šolska oddaja — 11.00 Solistična ura — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 20.00 „Veseli starčki", radijska igra — 21.40 Gledališče v Avstriji — 21.55 Šport.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 15. 1.: 17.00 Za otroke — 17.30 Svet mladine — 18.30 Nasveti za kmeta — 19.30 Družina Leitner — 20.05 „Geanni Schicchi", glasbena komedija Puccini'a.

Ponedeljek, 16. 1.: 19.30 Tako živimo vsak dan — 20.20 Aktualni šport — 20.40 Kdor zna, dobi — 21.20 Spomeniki glasbe.

Torek, 17. 1.: 19.30 Televizijska kuhinja — 20.20 „Ko srce govori", ljubezenska drama.

Sreda, 18. 1.: 17.00 Za otroke — 18.00 Ravnanje z živalmi — 18.30 „Fury", pustolovščine konja — 19.30 Vzgoja človeka — 20.20 Vaš nastop, prosimo — 21.00 „Revolver-Lady", film.

Četrtek, 19. 1.: 19.30 Šport — 20.20 „Elizabeta Angleška", igra.

Petek, 20. 1.: 19.30 „Inspektor Garrett", kriminalni film — 20.20 Srečanje z Bruce Lowom — 21.00 „Ura spoznanja", prenos iz gledališča.

Sobota, 21. 1.: 9.55 Mednarodne smučarske tekme, Hahnenkamm — 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 19.30 „Ah, moja nečakinja", film — 21.20 Plesoči prsti.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 14. januar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 10.40 Angleščina za mladino — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroci izbirajo pesmico — 12.00 Tone Kozlevčar in Darinka Režek z Avgustom Stankom — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Zadovoljni Kranjci s svojimi pevci — 13.50 Melodije, ki jih radi poslušate — 14.20 Šport in športniki — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.40 Mešani zbor „France Prešeren" iz Kranja — 17.45 Pevka Marjana Deržaj — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Iz operete „Melodije srca" — 18.45 Okno v svet — 20.00 Vesele domače — 21.00 Za prijeten konec tedna — 23.05 Zaplešite z nami!

Nedelja, 15. januar:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Vojaška godba — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.35 Otroške skladbe — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.30 Operetna in lahka glasba — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Mozaik melodij — 17.30 Radijska igra — 18.35 Veseli planšarji — 20.05 Izberite melodijo tedna — 21.00 O Verdijevem življenju in delu — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 16. januar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Popularne orkestralne melodije — 9.20 Od arije do arije — 10.10 Vrtimo ploščo za ploščo — 10.40 Komorni zbor radia Ljubljana — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.45 Slavni kitaristi vam igrajo — 13.30 Marjan Kozina: Baletna suita — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce: radio Osijek — 14.35 Voščila — 15.40 Med Češkoslovaško in Poljsko — 16.00 Iz opernega sveta — 17.15 Šoferjem na pot — 18.00 Športni tednik — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete — 20.45 Kulturni globus — 21.00 Jakob Petrlin Gallus.

Torek, 17. januar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Izberite melodijo tedna — 8.55 Radijska šola — 10.40 Utrjujmo svojo angleščino — 11.00 Iz jugoslovanskih oper — 12.00 Belokranjske narodne pesmi — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Planinsko veselje pozimi — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz Gounodovih oper — 15.40 Iz domače književnosti — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Novi izobraževalni obzornik — 20.30 Radijska igra — 21.15 Z melodijami po svetu — 22.15 Komorni večeri pri Mozartu — 23.05 Po svetu jazza.

Sreda, 18. januar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Mladina poje — 9.00 Jezikovni pogovori — 10.10 Iz oper francoskih skladateljev — 11.30 Za cicibane — 12.00 Kvintet Slavka Avsenika — 12.15 Radijska kmečka univerza — 13.30 Pianistka Zdenka Novokova in mezzosopranistka Dragica Sadnikova — 14.05 Radijska šola — 14.40 Narodne iz Prekmurja — 15.45 Radijska univerza — 17.30 Lepe melodije — 18.00 Kulturna kronika — 20.00 Dvorak: Rusalka, opera — 22.15 Mladim plesalcem — 23.05 Iz modernega glasbenega sveta.

Četrtek, 19. januar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 9.25 Med slovenskimi solisti in skladatelji — 10.15 S pesmijo čez kontinente — 11.00 Ruski tečaj za začetnike — 11.20 Alla zingara — 12.00 Štirje fantje igrajo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Iz komičnih oper — 13.30 Poje Slovenski oktet — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Iz Wagnerjevega „Tannhäuserja" — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 20. januar:

5.00 Dobro jutro — 8.30 Od Beograda do Moskve — 9.20 Zbor Glasbene matice iz Ljubljane — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 11.00 Iz oper „Evgenij Onjegin" in „Pikova dama" — 11.30 Človek in zdravje — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.45 Od Pohorja do sinjega Jadrana — 14.05 Radijska šola — 14.35 Naši mladi operni pevci — 15.45 Radijska univerza — 17.25 Od plesišča do plesišča — 18.30 V dvoranah Svobod in prosvetnih društev — 20.00 Zabavni orkester radia Beograd — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.35 Moderna plesna glasba.

RADIO TRST „A"

Tržaška radijska postaja je 9. t. m. začela osnovni tečaj italijanščine za Slovence, ki ga je pripravil dr. Janko Jež. Oddaje tega tečaja, ki obsega v celoti 60 lekcij, se bodo vrstile po dvakrat tedensko — v ponedeljkih in petkih — ob 18.00 uri.

Dne 11. t. m. pa se je v tržaškem radiu po daljši prekinitvi spet začel tečaj slovenščine. Ta tečaj je v prvi vrsti namenjen Slovencem in bodo strokovnjaki vsako sredo ob 18.00 uri opozarjali na najbolj pogoste napake, ki jih delamo pri uporabi slovenščine. Obravnavali bodo stilistiko, slovnico in pravopisje, izgovorjavo ter strokovno izrazoslovje.